

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8^{.-}, ZA DIJAKE KRON 6^{.-}; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10^{.-}, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13^{.-}

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 2. * 14. OKTOBRA 1915 - IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 7.

Pokrajina
južnega bojišča:

Doberdobska
planota.

Avstro - ogrska
mornarica :

Bombardiranje
italijanskega
pristanišča
Bari.

Italijani pri Tolminu. ☉ Ljubljanski ces. strelci v Galiciji. ☉ Branilci Sabotina. ☉ Padli junaki. ☉ Pogreb kadeta Žige Kastnerja. ☉ Sv. Peter v Beneški Sloveniji. ☉ Kapelica na srbsko-črnogorski meji. ☉ Venizelos. ☉ Car Ferdinand. ☉ Sofija.

Bitka pri Waterloo-u.

Spisal A. L. Kielland, poslovenila Berta Vitek.

(Konec.)

Ivan se je dvignil s klopi in resno voščil: »Dober večer!« — Stric Frederik ni prav ničrad srečal temne moške postave v drevoredu. Zelo si je oddahnil, ko je spoznal svojo nečaka.

»Ah, ti si — Ivanček!« je dejal prijazno.

»Kaj pa čakaš tu?«

»Čakam tebe,« odvrnil je zamolklo in tiho Ivan.

»A tako! Kaj pa ti je? Ali si bolan?«

»Ne vprašuj!« je odvrnil Ivan.

Ob drugem času bi bilo to dovolj, da bi izzvalo pri stricu Frederiku celo točo vprašanj, a ta večer je imel toliko doživljanj,

da je zaenkrat nečakovo zadevo pustil za druge trenutke.

»Kako si bil neumen,« je dejal, »kako si bil neumen, da nisi šel z menoj k teti Maren. Zabavali smo se izvrstno. Veš ti — bil je pravzaprav nekaj poslovilen večer za mlado damo, ki jutri odpotuje.«

Ivana se je polastila strašna slutnja.

»Kako se imenuje?« je zavpil in vsčipnil strica v roko.

»Au!« je ta zavpil: »Gospodična Blech!«

Tu se je vrgel Ivan vznak na klop.

Toda komaj se je dotaknil klopi, že je z glasnim krikom planil pokoncu. Iz žepa je potegnil majhno grčavo stvar in jo zalučil po drevoredu.

»Kaj je mladiču!« je zavpil stric Frederik. »Kaj si vrgel?«

»Ah, to je bil tisti prokleti Blücher,« je odvrnil skoraj jokaje Ivan.

S strašnim trudom in naporom je stric Frederik zamogel še spraviti iz sebe:

»Ali ti nisem dejal? Varuj se Blücherja!« Nato je izbruhnil v nepopisen smrtnonevaren smeh, ki je odmeval daleč, daleč z gradu v dolino.

Ujetnik.

Spisal France Bevk.

Solnce je sijalo na polorumenelo listje, ki se je že pričelo zvijati in padati s sadjem vred na zemljo. Nebo, polno nemirnih oblakov, je rdelo... Od juža se je čulo grmenje topov in s svojim večno

groznim glasom glušilo dan. Vrsta rjavih uniform se je leno upogibala in kopala temno prst, lomila kamenje.

»Ne morem.«

»Kaj ne moreš? Delaj!«

»Ne morem.« Sedel je, del obraz v dlani, kot bi jokal in se ni zganil.

»Delaj!«

smeje, skače, igra... Za malo obljubo, za jabolko n. pr. bi prekopal pol sveta in potem je radosten. Včasih dela, ko da ima v enem dnevu dokončati vse, ko da samo od tega odvisi povratek v njegovo domovino... Pa omaga kot otrok, vrže od sebe vse in takrat ni opravka z njim. Če bi ga tepel, bi jokal, a za delo ne bi prijel

takrat. Krčevito bi jokal, vrgel se na tla, pulil travo, da bi mislil, da blazni... Pa je odrasel človek, inteligenten celo... Rad ga imam, a vendar, je — baba...«

Vsi sibirski obrazi so se medtem ozrli na nas, roke so počivale leno na držajih lopat in silnih kramпов.

Nekateri so se režali, eden je čudno mežikal s svojimi malimi mongolskimi očmi.

»No, le urno!«

Sibirski obrazi so se uprli v zemljo, roke so se zganile. On pa ni umaknil rok z obraza, kot bi okamenel.

»Povej, kaj ti je? Ali si bolan?«

Odmajal je z glavo.

»Ali se ti toži po domu, po osameli hiši, po materi, po ženi in otroku?«

Ni se zganil.

»Ali si videl morje kdaj in bi zopet rad ob njem zapel, se zazibal na čolnu? Ti sili srce v Moskvo? Če si se vozil kdaj s trojko čez step, je tam tvoja želja?...«

»Baba je,« je pristavil vojak, ki ni razumel vprašanj.

On se ni ganil.

»Kaj ti je tedaj? Česa želiš? Vidiš, imam dovoljenje in postrežem ti.«

Z enim samim pogledom me je pogledal obraz z rahlimi gubami na licih, kot jih še nisem videl pri ruskem človeku, in je vzel kramp ter pričel kopati. Močno telo se je zažganalo s silo in se zvijalo v ritmu udrihajočih rok. Grude in pesek so pršeli, iskra se je posvetila, on pa ni poznal nikoogar, ne videl ničesar, kot svoje delo. Kot da ima s svojo neizčrpno močjo dovršiti nekaj velikanskega, celo njemu samemu nedoumnega, kot bi hotel s tem dopovedati vse, kar ima na srcu...

Mene je bilo groza pred tem človekom.

»Vidite, zdaj dela za vse. Oni so itak lenuhi. Pa naenkrat, že jutri morda, če ne danes, bo omahnil in bo slab... Tako čudnega človeka še ne. Če bi ne imeli z njim potrpljenja...«

Sibirski obrazi so se zopet režali in

Obupni in brezuspešni nočni napadi Italijanov na naše dobro utrjene postojanke pri Tolminu.

Ni se zganil, ne črnil besede.

»Čudovit človek je to. Najrajši ga imam izmed vseh drugih, ki so mi s svojimi sibirskimi obrazi odurni. To je pravi Rus. Toda tak je kot otrok. Včasih se

Jesenski večer.

Čez daljno nebeško plan
oblaki gredo...

Odpadel je list
in v srcu je čudno hladno...

Ljuba zvezda,
hiti v daljo:
nekaj v srcu govori,
da moj bratec
smrtno ranjen mi leži.

Če zagledaš zdravega
med tovariši nocoj,
srčno mi pozdravi ga
in nad jarkom mu postoj;

če oči so že zaprte
in pozdrav jih ne odpre,
žalost pridi v moje srce,
ti izgini za gore...

O. A. Hoplečeva.

se rjavo svetili v solncu, kot vel sad. Samo en kramp je padal na trd kamen, da je zvenelo. Na jugu je bobnelo...

Edinec.

Spisal France Bevk.

»Pst!«

»Tiho! Reci, naj ne govorijo tako glasno zunaj...«

»Kaj je?« se je dvignil bolni oče. »Kaj je, da ne smejo govoriti?...«

»Vi morate imeti mir. Mir. Sicer...«

»Saj umrjem... Ampak, kje je Rudolf? Ves čas ga ni k meni. Kje je Rudolf?«

»Pst! Za božjo voljo!... Rudolf?...«

Obe ženski sta potem molčali, molčali in gledali kot dva strahova, kot dva strašna strahova; ena je planila v jok, druga se je zdržala.

»Kaj prašam... no... on je gospodar... da, on mora poskrbeti... Ali so še vojaki v vasi? Saj je vseeno! Sadje se mora pospraviti... Če pride vojska, če bo treba... Meni ne bo nič več treba... Rudolf naj poskrbi... On je še... hiša ne sme izumreti... Če sta umrla Pavle in Jože, no...

sod ni bil naš, naj ga vrne... Teran naj dene v veliki sod!.. Ampak, kam je šel, ali mu bosta povedali!...«

»Bova...«

»Kaj jočeta? Torej povejta mu, naj pazi, da se vino dobro izvire... Bo že vedel... Povejta mu, on je gospodar, ima mnogo dela...«

Zunaj so se čule stopinje... »Torej po polnoči ga odpeljejo... Straža, ti ne pusti...« Glas je izgubil, nekdo je udaril peto ob peto...

»Pst! Moj ljubi Bog!...«

Starec se je zgani- nil s težavo svojih bolečin. »Ali je straža tu?...«

»Saj je vojska...«

»Saj res... da, Rudolfa mi je pustila... dosti je, da hiša ostane... Pa kje je?... Nekaj bi še moral... Po soseda bi šla ena...«

»Zdaj... ga ni doma... potem... ne vemo...«

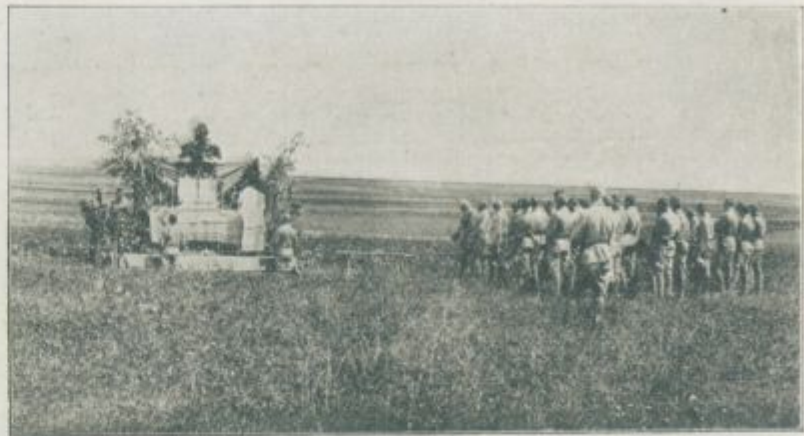
»Po soseda!...«

Zakaj mi ne ustrezete ene želje?... In Rudolf naj pride... Saj res, Rudolf, gospodar... plot naj popravi tam med našim in sosedovim vrtom... da ne bo prepira, on je gospodar...«

Obe sta molčali in gledali. Ena se je dvignila. Molk je presekala joka- joči glas iz veže.

»Ali smo go- bavi ali razbojni- ki? V lastni hiši zaprti... Rudolfa ni več, oče umi- ra... Ali naj popademo mrtvi drug na drugega?...«

»Pst! Pst! — —«

Ljubljanski ces. strelci: Zadnja služba božja ob Dnjestru.

Ljubljanski cesarski strelci. — Zakopi ob Dnjestru

a on ostane. Samo trije prsti in na nogi, da je kruljav, sreča!... Pojdi, no, naj spravi grozdje... vino naj naredi... Srednji

ra... Ali naj popademo mrtvi drug na drugega?...«

»Pst! Pst! — —«

† Valentin Skušek,

praporščak pri 17. pešpolku iz Škocijanske župnije. Dva dni pred svojo smrtjo je pisal iz strelskega jarka v tolažbo domačim: »Zdrav sem, kaj se bo pa v prihodnosti z menoj zgodilo, je pa v rokah božjih.« Kmalu potem so pa že šepetali Dnjesterski valovi, ob svežem grobu junaka slovenske matere, o njeni tugi in boli, o upih in nadah, ki jih je zagrnila črna gališka zemlja. Jeseni, lansko leto, je moral iz osme šole k vojakom. Bil je član novomeške dijaške Marijine družbe. Vzor vernega dijaka. Vsak, kdor ga je poznal, ga je rad imel. Njegov možati nastop je posebno imponiral pri vojakih, kjer se je vedno kazal kot vernega vojaka in povsod branil svoje versko prepričanje. »Skušek je možak, z vsemi dober, vse ga ima rado,« je govoril neki ranjenec njegove kompanije, ki je prišel domov. Bil je pravi junak. Nekoč je ujel 100 Rusov in strojno puško s svojim vodom; drugič je zapodil v beg

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuba.

(Dalje.)

»Prav nobenega!« je dejala Claire smeje. »Ti ljudje si puste videti v dno srca; zvijske sveta so jim neznane. Ali si opazoval mlado deklico?«

»Ne, jaz se nisem posebno zanimal za njo. Zdi se mi, da je zdrava, močna, kmetiška deklica, več ne.«

»Dokler si Ti govoril z mladeničem, se je zdelo, da me hoče pretrgati s pogledom. Ona ni napram njemu ravnodušna.«

»O, tu se pa motiš! Irci so ponosni ko španci, od katerih izvajajo svoje pokolenje, in hči najemnika bi ravnotako malo

poročila hlapca, kakor baron deklo. In mladenič, ki je z nama tako malouvaževaje govoril, ni pač nič drugega ko hlapec in celo, kakor sva slišala, brez posla.«

Claire je obmolnila. Govorila sta o drugih rečeh. Šele po kosilu je vprašala svojega očeta, ali res misli, da je bolni mladenič hlapec.

»Skoraj bi mislil, da se za mladega moža zanimaš. Ali ni tako?«

»Drugi se zanj še bolj zanimajo.«

»Ti misliš družino, ki ga je sprejela.«

»Da.«

»Seveda; to smo pač videli. Toda kaj hočeš pravzaprav reči?«

»Mislim, da si vendar Ti zmagal nad očetom Cosgrovejem. Mladi mož pripada plemenitemu stanu in ljudje vedo to.«

Gospod Hamerton ni takoj razumel, kaj misli. Ko se je vendar dobrihtal, jo je nekaj časa presenečeno gledal in nato dejal:

»Ti dobri Bog! Kako slepi smo možje v primeri z vami, ženskami! Toda kako se

kaj takega domisliš? Jaz nisem ničesar opazil.«

»Če bi bil vojak, bi se bil postavil po vojaško,« je dejala Claire, »Kot delavec bi Te bil ogovoril z gospodom. On pa je govoril s Teboj kot z sebi enakim, ali ne?«

»Pri moji veri, da je res! In še kar je bolj važno, obnaša se in govori kakor izobražen človek. Toda ne, to je nemogoče. Kaj naj bi iskal tam izobraženec?«

»To je skrivnost, ki jo bo odkril čas. Toda nad očetom Cosgrovejem si zmagal.«

»Gotovo. In ali ni vse samo na sebi zanimivo? Midva morava zasledovati razvoj zadeve. To je nekaj vredno, v taki bližini imeti skrivnost, ki se mora rešiti. Kako je Irska tajnostna in nerazumljiva. Morava kmalu spet tja, ali ne?«

»Jaz ne pojdem.«

»Ne? Ti moraš tja, ali ti bom pa dejal, da si ljubosumna na deklico. Sicer bi bilo pri tem več strahu kot ljubosumnosti.«

»Dobro, pa pojdem. Stvar bo mogoče še zanimiva. Naj bo mladenič karkoli, gotovo ima svoj doživljaj.«

cele mase Rusov in osvojil njih strelski jarek, zato je bil odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo prve vrste. Toda najboljši padajo. In za temi je šel tudi Skušek in spi z njimi smrtno spanje na bojni po-

skem bataljonu. Koncem februarja je odšel v Karpate. Tu se je zelo hlabro boril za domovino. Meseca junija pa je bil ranjen od šrapnela v trebuh in kmalu potem umrl v bolnišnici v Černovicah. Ko smo izvedeli

† Ignacij Budja.

Rojen je bil dne 22. julija 1894. v Rožičkem Vrhu pri Sv. Jurju ob Ščavnici. Dne 24. oktobra 1914. je zapustil ljubi domači kraj in šel k vojakom. Služil je pri 87. pešpolku v Celju. Odtam je odrinil dne 24. decembra na bojno polje v Karpate. Pet mesecev se je hlabro boril za domovino. Dne 17. maja 1915. ga je zadela sovražna krogla v prsa. Ko je zvon v domači cerkvi zapel zadnjo pesem za dušo rajnega, nadvse ljubljenega mladeniča, ne bilo v vasi očesa, ki bi ne bilo rosno. Neizbrisen pa ostane spomin nadvse žalostnim staršem in dvema bratoma, od katerih je že tudi eden v vojaški suknji.

Junaki 6. stotnije 37. domobranskega pešpolka. Skupina branilcev, ki so vzdržali svoje pozicije kljub najhujšemu ognju večdnevnega italijanskega obstreljevanja na Sabotinu dne 6. junija.

ljani; domači in prijatelji pa se tolažijo ob bridki izgubi s tem, »da vidijo z njim zopet enkrat gori se — nad zvezdami.«

† Ludovik Prohinar,

doma iz Kamnika, desetnik pri 17. pešpolku, je bil ranjen na laškem bojišču in že naslednji dan podlegel rani v najlepši dobi 21. leta. Bil je vzoren mladenič in po-zrtvovalen član naših društev, ki se je posvetil zlasti vzgoji orlovskega naraščaja. Kot navdušen vojak je šel z veseljem v boj, kjer je položil svoje nadežno življenje na oltar domovini. Zato časten mu spomin!

† Franc Klemenčič,

rojen dne 25. septembra 1888. v Kovorju pri Trziču, je šel kot črnovojnik k vojakom dne 15. januarja 1915., po preteku šestih tednov je postal nadlovec pri sedmem lov-

za njegovo smrt, je ta novica bridko zadela domače ter vse njegove prijatelje. Bodi ti lahka zemlja bukovinska!

† Martin Mezgec,

rojen v Jarenini je služil kot četovodja pri kolesarski stotnji lovskega bataljona šte. 20. — Menda jih je malo, ki bi doživeli toliko ko naš Martin. 15. avgusta lanskega leta, je prvič streljal na sovražnika, a čez leto dni, ravno na obletnico, ga je podrla sovražna laška krogla. — Bojeval se je na Rusko-Poljskem v Galiciji in Karpatih, skušal že vojno ujetništvo in bil spet rešen. Potrla ga je vest o smrti drage matere, a zdaj je šel k njej, ki jo je tako zelo ljubil. Padel je v 24. letu starosti.

Bodi Ti lahka zemlja primorska in združi Te Bog z drago mamico!

Valentin Skušek, padel ob Dnjestrju.

Za mladim junakom, ki počiva v daljni Galiciji je teklo doma mnogo bridkih solz.

Dragi Ignacij, počivaj mirno v tuji zemlji!

XVIII. Iskalec zlata.

Zmağa gospoda Hambertona nad očetom Cosgrovejem, katero smo omenili, se je tikala stvari, ki je bila predmet pogostega razgovora med gospodom. Nič ni bolj razveseljevalo črnogledega Angleža kakor optimizem ponižnega duhovnika, ki je vse gledal v zrcalu svoje dobrodušnosti in nesebičnosti. Prav mnogokrat sta se ostro prepirala, če je na tem svetu in v navadnih okoliščinah kje čista nesebičnost; često bi se bila prav dobrega razgrela, toda mirnost očeta Cosgroveja in veseli smeh gospodične Claire nista tega pustila. Dolgo je oče Cosgrove lahko kar delavce gospoda Hambertona navajal za sijajen dokaz svojemu nazoru: ti so delali zvesto in vestno, in sicer ne toliko radi upanja na zaslužek kot iz hvaležnosti napram svojemu dobrotniku.

»Bah!« je navadno dejal gospod Ham-
berton. »Ljudje bi bili že jutri proti meni, če bi prišel drugi in jim na teden dal samo en šiling več. Hvaležnost? Kaj takega ni!«

»Če je to res, potem pa sploh ne raz-

umem ljudi. Jaz občujem mnogo z njimi. Verujte mi, če treba, Vam je na uslugo sto rok. In Vi veste tudi, da občutijo obisk gospodične Moulton v najbolj ubožni koči kakor svetel solnčen žarek.«

»Da, ker vedno kaj prinese!«

»In četudi bi prišla s praznima rokama, bi bila ravnotako dobrodošla. Ali ni tako, gospodična Moulton?«

»Seveda, oče. Stric nima prav, prav čisto nič nima prav. Jaz sem prepričana, da ljudje niso lakomni. Vsaj za mene bi bilo to zelo veliko razočaranje, če bi bilo res.«

»Boš že še spoznala,« je dejal gospod Ham-
berton.

»Ne! Ne!« je vzkliknil oče Cosgrove s poudarkom.

»Dan, ko gospodična Moulton ne bo več v vsaki hiši naše župnije dobrodošla, bo zame dan obupa.«

»Bomo videli,« je dejal gospod Ham-
berton. In zelo kmalu se je izpolnilo nje-
govo prorokovanje.

Kakor že rečeno, je imel gospod Ham-
berton navado, da je stikal za rudinami; rudnine, v katerih je slutil zlato, je sprav-
ljal. —

Parkrat je tudi odpotoval v London, da bi bil dal preiskati za poizkušnjo. Pazljivim očem njegovih delavcev to ni uslo. Takoj so si svojo nenavadno plačo razlagali s tem, da je gospod Hamberton našel zlato in da dela denar. Marmor sam, samo raznobarni kamen, so mislili, mu ne more prinašati takega dobička. Edino, če je odkril zlato žilo in jo na tistem izkorišča, edino to bi bil povod, da se je naselil na tej pustih obali, edino to bi razložilo njegovo radodarnost. Uboği delavci so bili ravno taki črnogleđi, kar se tiče človeške narave, ko gospod Hamberton sam; z jezo in zasmehovanjem bi bili obsuli človeka, ki bi jim bil dejal, da zamore mož samo iz človekoljubnih ozirov delati dobro. Vzrastli so bili v trdi šoli, kjer ni bilo povoda, da bi visoko cenili svojega sočloveka.

Načelnik tega gibanja proti Ham-
bertonu je bil mal najemnik in dninar po ime-
nu Ned Galwey — zelo razumen mož, ki

Ludovik Prohinar,
padel na južn. bojišču.

Franc Klemenčič,
umrl v Črnovicah.

Martin Mezgec,
padel na južn. bojišču.

Ignacij Budja,
padel v Galiciji.

Franc Zavratnik,
padel v Rusko-Poljski.

Karol Košiček,
padel na sev. bojišču.

† Franc Zavratnik,

rojen leta 1887., priden kmetiški sin, je služil tri leta pri 87. pešp. kot komp. trobentač. Od začetka mobilizacije na severnem bojišču je bil povišan v desetnika, prestal nad 11 mesecev vojske vse napore in težave, kakor tudi hudo zimsko karpatsko bitko. Zdrav in čil, kakor je sam pogosto poročal svojim staršem še usodepolni dan 13. julija, je imel pri sebi naslovljeno vojnopoštno dopisnico na ljubeče starše, a ni je mogel več oddati sam. Smrtnozadet od sovražne krogle, je padel 13. julija, za cesarja in domovino na Rusko-

Poljskem. Bridko obžalujejo njegovo nenadomestno izgubo starši, bratje in sestre ter vsi, ki so ga poznali vedno veselega mladeniča. Bog tolaži žalujoče, njemu naj podeli večni mir!

Katoliška kapelica na bojnem polju.

(K sliki.)

Ljubljanski črnovojniški pešpolk št. 27, čegar poveljnik je daleč naokoli čislani G. podpolk. pl. Märkel-Märkel, postavil je dvoje znamenitih del ob srbsko črno-

gorski meji, ki bosta pričali še dolgo dobo let o njegovi in polkovi domoljubnosti in vernosti.

Prvo je veličasten spomenik, ki predstavlja avstrijskega dvozglavega orla, ki ga je že prinesel naš list, drugo pa je prostorna lična kapelica, kjer se služi služba božja in katero so zgradili, poslikali itd. domači zidarji, tesarji, ključarji in slikarji, ki služijo kot vojaki v polku.

Ti deli zaslužita še posebej zato pozornost, ker se je delalo z najprimitivnejšimi sredstvi in pred sovražnikom skoro brez vseh pripomočkov!

Ljubljanski cesarski strelci: Pogreb kadeta žige Kastnerja.

ni brez uspeha obiskoval zaplotne¹ šole, znal je tudi streči k maši. Res da ni prav dobro izgovarjal ter mešal latinščino in irščino. Toda to ni prav nič zmanjševalo dejstva, da je veljal za najbolj »načitanega« moža v celi okolici in da so njegove nazore sprejemali z velikim spoštovanjem. Ned je z ostrim, nezaupljivim očesom opazoval, da ima gospod Hamberton nekatere naplavine in kamenje rajši od drugih. Iz tega je sklepal, da »gospod« zbira zlato in si kopiči neizmerno bogastvo. In kakšna je bila njih plača? V enem oziru je moral priznati, da prav dobra, toda v primeri z ogromnim premoženjem, ki ga je nabiral gospod Hamberton, smešno majhna. Ned si je dolgo lomil glavo o tej zadevi in slednjič tajno razodel svoj sum drugim. Navsezadnje je tudi sam, ne da bi kdo vedel, začel s poizkusi.

Naskrivaj je nakopal velik kup peska ter ga ponoči odnesel na samotni breg bistrega potoka, ki se je vil skozi travnike in praprotje proti morju. V črnotemni noči

je potem pri svitu motne stenske svetilke izpiral rdeči pesek. Napeto je iskal majhne svetle drobce, ki bi morali biti zlato. Toda, ah, nič drugega ni ostalo kakor rdeče blato, ki se ni hotelo prav nič svetiti.

Nato si je nabral kremen, razbijal ga za hišo v prah, da si je žena zaman lomila glavo, kaj išče. Tudi s tem ni imel uspeha; nekaj drobnih svetlih luščin, ki so bile podobne steklu, je bilo vse, kar mu je ostalo. Sanje o neskončnem bogastvu so bile uničene. A mož je bil kljub temu vedno bolj prepričan, da gospod Hamberton ve za skrivnost. Počasi, počasi so si začeli mnogokaj šepetati, med tem je začela rasti med delavci nezadovoljnost; vera v milijone gospoda Hambertona je tako prešinjala vse, kakor bi bili začarani.

Zadeva je prišla gospodu Hambertonu na uho. On je vse potrpežljivo poslušal in ničesar dejal, vendar poizvedoval in dožgal, da je Ned, iskalec zlata, kriv kipeče nezadovoljnosti. Slišal je tudi — izdajalec je v vsakem taboru — o brezuspešnih Nedovih poizkusih, zato je sklenil, da se maščuje.

V bližini njegovega sina, zvitega in prefriganege dečka, je mimogrede omenil, da se mora kremen toliko časa kuhati v vreli vodi, dokler je na njem kaj zemlje in ilovice; isto se mora narediti tudi s peskom, samo kuhati ga je treba v usnjati vreči, drugače se zlato ne pokaže. Opazko je dečko ujel in uboga Nedova žena je imela prihodnje tedne bridke ure. Toliko da je našla prostor na ognjišču za krompir in zelje, kajti vse je bil založil Ned z velikanskimi lonci, polnimi kremen in peska, ki so se mogočno kadili pri ognju.

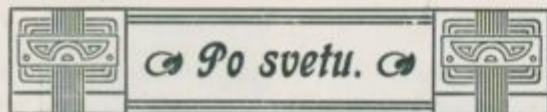
Gospod Hamberton je počakal par dni. Nato pa je mimogrede vstopil, kakor že večkrat, k Nedu v hišo in se dobrodušno razgovarjal o vremenu, žetvi, senu in krompirju.

»Slišal sem, gospa Galwey,« je dejal, stopivši k ognju, »slišal sem, da imate letos izvrsten krompir.« Drečnil je s palico v veliki lonec, kjer se je kuhalo kamenje. »Ali je tukaj?«

»Da, Vaša milost. Letos je izvrsten, hvala Bogu!«

¹ Šola za plotom na prostem.

Svetovna vojska.

Svetovni požar se raztega na Balkan. Rusija je izročila Bolgarski ultimatum, na katerega Bolgarska ni zadovoljno odgovorila. Vse zdaj napeto pričakuje, kaj bo

Kapela na srbsko-črnogorski meji; delo našega črnovojniškega pešpolka št. 27.

prinesla nova doba na Balkanu. Srbija je zahtevala od entente pomoči, Angleži in Francozi izkrcujejo čete v Solunu, dasi so Grki protestirali ter hoteli s tem dokazati svojo samostojnost in nevtralnost. Ves svet pa ve, da simpatizirajo z zavezniki Srbi in z entento. Na jugu se bodo sedaj razvili novi boji, Bolgarija hoče vzeti Srbiji Makedonijo, ki jo je izgubila v drugi balkanski vojni. Trdno se pričakuje, da bo odločitev svetovne vojske padla na Balkanu. Rumunija se do sedaj drži še vedno nevtralnost.

Ljuti boji trajajo na Francoskem, Nemci so bili v prvem francoskem napadu izgubili nekaj ozemlja, ki ga zdaj spet tržejo sovražniku iz rok. Z veliko skrbnostjo pripravljena ofenziva sovražnikov ni uspela, Francozi imajo zelo velike izgube mrtvih in ranjenih. Vtisnjeno črto pri Loosu so Nemci zopet izravnali. Pri Soubezu izvedeni napadi so terjali od sovražnika veliko žrtev, dasi niso imeli uspehov. Napadi v množicah pri Souainu so bili zaman.

ravnatoko med Smorgonom in Višnevom. V septembru so izgubili okoli 100.000 ujetnikov, ki tudi v oktobru dannadan rastejo. Zelo so ojačili svojo besarabsko črto ter izvajajo povsod močne sunke na naše čete.

Naša ofenziva proti Srbiji napreduje. Na več mestih so naše in nemške čete prekoračile Savo, Drino in Donavo.

Na Grškem je kriza v ministrstvu. Vnovič je odstopil Venizelos, ker se je kronski svet izjavil za strogo nevtralnost in ugovarjal proti izkrcvanju angleško-francoskih čet na grških tleh.

Na italijanskem bojišču je Italijan spet poizkusil srečo na Doberdobski planoti. Njegov napad je zlomila naša artiljerija že pred bojno črto, le majhen sunek je odbila naša hrabra pehota. Z močnim artiljerijskim ognjem je obsul naše postojanke na Folgariji in Lavarone, napadi alpinov na planoto so bili krvavo odbiti. Na tolminsko območje je, izvzemši par majhnih sunkov, prenehal napadati. Oblegovalne bitke ga čakajo še vedno iznova, naši hrabri vojaki še vedno v starih pozicijah, samo dannadan jim raste pogum in hrabrost, izvežbanost in ljubezen do svojega vladarja in domovine.

Na Dardanelah se Turki drže v starih pozicijah. Odkar so lahko zapustile čete obmejne trdnjave proti Bolgariji se je število branilcev Dardanel in Carigrada pomnožilo za 80.000 mož.

V novem času se nam odpira nov razvoj svetovne zgodovine. Osrednji državi

Vojna kultura: Vojaška vila za fronto.

Zdi se, da je napadalna sila zelo ponehala. Napadi zračnega brodivja so zahtevali nekaj izgub. Sovražnik je napadel Laon in nevtralnno mesto Luksemburg. Izgubil je tekom tedna par letal in zrakoplov »Alsace«. Vsa njegova ofenziva dosedaj ni imela zaželjenega uspeha.

Na Ruskem se bijejo boji pri Dvinskem. Hindenburg je zopet potisnil sovražno črto bliže mesta. Ruske armade imajo tekom tedna beležiti par občutnih porazov; vržene so bile čez reko Kormin, sunek pri Tarnopolju je bil s strašnimi izgubami odbit,

»Res, zdi se zelo močnat, samo precej trd.«

»Bo že dober, ko se dobro skuha,« je dejal Ned in nezaupno gledal gospoda Hambertona.

»In tu je koštrunovo pleče,« je vzkliknil gospod Hamerton dreknivši s palico v drugi lonec, kjer se je kuhala usnjata vreča s peskom. »To je lepo. Kaj takega sem si že davno želel. Lahko se ponašam kakor oni francoski kralj, da ima v mojem majhnem kraljestvu vsak piščanca ali še kaj boljšega.«

»Bog naj blagoslovi Vašo milost! Vsemogočnemu Bogu in Vam smo dolžni hvalo za vse.«

V drugič je gospod Hamerton pripeljal s seboj Claire, da mu je pomagala občudovati blaginjo ljudstva. Lonci so še zmerom vreli.

»Poglej, Claire,« je vzkliknil, mešaje kremen v loncu: »poglej, če hočeš videti krompir.«

»To pa vendar ni krompir,« je odvrnila; ona ni vedela za šalo. »To je trdo kot kamenj!«

»In, saj tudi je kamenje,« je dejala gospa Galwey. »Privoščili smo gospodu šalo o krompirju, o francoskem kralju in o piščancu v vsakem loncu. To pa je samo kremen, ki ga Ned snaži, da bi ga postavil na omaro ali vun na zid.«

»O, vraga! In koštrunovo pleče? Te ga vendar ne kuhate, da bi ga dali kokošim?«

»Jerum, ne, Vaša milost. To je morski pesek, iz katerega dela Ned cement za svinjski hlev.«

Gospod Hamerton se je smejal v svojem mirnem načinu, pripovedoval pa vse naokoli zgodnico o Nedu Galweyu, ki kuha kremen in pesek, da nareja iz njega okraske in cement; posledic ni težko uganiti. Javno mnenje se je obrnilo in sicer proti skopemu Nedu; od vseh strani so letela nanj vprašanja: »Irec ne pozna nobenega usmiljenja, če najde ugodno tarčo svojim zbadljicam.«

»Jej, Ned, ali je krompir že kuhan?«

»Oj, kdaj nas povabiš na koštrunovo pleče?«

»Na, zdaj vsaj vemo, kdo dela denar;

zdaj se ne najdejo zakladi več v loncu, temuč z glavo.«

»No, Mary« — to je veljalo ženi — »upamo, da te kmalu vidimo v četvero-vprežni kočiji.«

»Viš, no, te sreče ti pa ne privoščimo; pač zelo zelo te je vzelo. In pa ni malenkost, dan in noč kuhati in kuhati. To je težko delo, pridelovati zlato. In še mnogo blagoslova nima, pravijo.«

Očetu Cosgroveju je gospod Hamerton nekaj zaupal, a samo napol. V svoji naivnosti je res mislil, da je njegov župljan nenadoma obogatel. Mož se je resnično odkritosrčno veselil.

»Zelo me veseli,« je dejal gospe Galwey, »da Vas je zadela taka sreča.«

»Jerum, prečastiti, saj ni nič res, toda ljudje morajo imeti koga, da norce brijejo.«

»Toda kremen in pesek z zlatom, ki ga nabira Ned, in ki ga je gospod Hamerton smatral za krompir.«

»Gospod se zelo rad norčuje iz ubogih ljudi; mi smo odvisni od njega in mu ne smemo nič reči.«

(Dalje.)

izkušati skozi Srbijo prebiti v Bolgarijo in Carigrad; kakor hitro se to posreči, je sovražnikom odzvonilo na Dardanelah. Že zemljepisna lega štirih držav bi bila taka, da ne morejo sovražniki na Balkanu postaviti armade ki bi jim bila kos. Res, pred nami so še ljuti boji, a v naših četah je preizkušena hrabrost in trdna volja zmagati in zopet zmagati.

in spominski steber v pratrski Zvezdi na Dunaju.

Tegetthoffovi nasledniki se borijo pogumno v njegovih mislih, se borijo kakor on za povečanje brodogoja, se borijo kakor on zoper slepoto in nerazsodnost množice, ki stiska najbolj, kadar je treba dovoliti za mornarico, in ki še zdaj ne razume pomena in potrebe našega brodogoja. In z

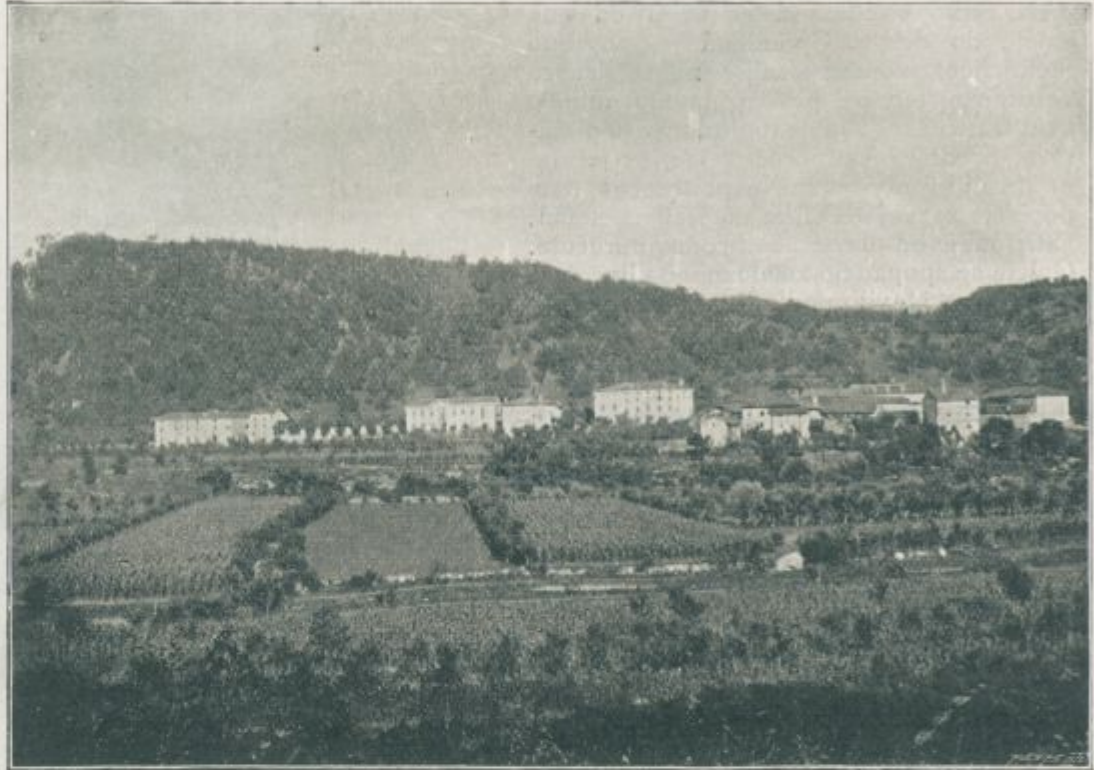
jilo, in kar bi imela Avstro-ogrška preveč mladih moči, bi jih odvajala v svoja prekomorska trgovišča.

Tam, kjer plapola avstro-ogrška zastava z jamborov vojne ladje, se ne čuti Avstrijec več tujeja in zapuščenega; On ve, da je doma, kakor hitro pride po gugačočem se stopnišču na krov domače ladje, on ve, da sme tedaj vzklikniti: »Jaz stojim

Naša mornarica.

(Konec.)

L. 1869. je bil presekani ozki pas, ki je vezal Azijo in Afriko, iz sueške ožine je postal sueški kanal. To je bil najvažnejši dogodek 19. stoletja za plovbo v splošnem, še posebno pa za pomorske vlasti Sredozemskega morja. Staro pot v Indijo, ki je peljala okoli južne Afrike, so opustili. Bil je velik dogodek, ko jo je bil izsledil Vasco de Gama, sledeč predrznemu svojemu nagonu, tisoč in tisoč ladij je brodilo skozi stoletja po njej — zdaj jih gre tisoč in tisoč po novi, krajši poti. Dogodku, ki je odprl novo dobo trgovini, je hotel prisostvovati naš cesar. S potjo je združil potovanje na Vzhod, potovanje s plapolajočo cesarsko zastavo, ki je kazala jutrovim narodom velikost in moč Avstrije. To dejstvo samo na sebi je otvorilo avstro-ogrski obrti in trgovini trg za odjemanje v tako obilni meri, kakor nikdar poprej. Na tej spomina vredni poti je spremljal Tegetthoff svojega gospoda. Ko sta se vrnila s potovanja s cesarjem, je imenoval cesar admirala za predstojnika mornariške sekcije na Dunaju. Tegetthoff je poznal samo eno željo, samo eno voljo, samo eno veliko in sveto ljubezen in to je bila »njegova mornarica«. Njej je posvetil vse svoje stremljenje, saj je poznal bolj kakor vsak

Sv. Peter v Beneški Sloveniji, v katerega bližino so Italijani odpeljali prebivalce iz vasi Srpenica pri Bovcu.

najbolj ubornimi sredstvi so napravili vendar sčasoma občudovanja vredno delo. Avstro-ogrška razpolaga z zelo majhnim brodogojem. Majhno je njeno trgovinsko brodogoje in majhno je njeno vojno. Kajti prvo je odvisno od drugega.

Kako naj uspeva avstrijska prekomorska trgovina, če ne plapola v daljnih lukah rdeče-belo-rdeča zastava raz jambor mogočne vojne ladje, ki oznanjuje moč Avstrije in varuje pogumne pilote in njeno trgovino pred krivico in sovraštvom fanatičnih rodov? Kako naj se razvije avstrijska obrt, ki se ne skriva pred nobeno drugo obrtjo, ako nima potrebnega trga v tujih deželah? Upravičene tožbe o draginji in

slabem stanju v naši domovini so samo nasledek naše nezadostne trgovine z inozemstvom.

Skrivnost glede cenega življenja v drugih deželah je — nepretrgano in živahno izvažanje in uvažanje denarja in blaga na lastnih brodih. Kolikor večji in bogatejši postajata pri nas obrt in poljedelstvo z novimi potmi za trgovino — toliko več in bolje plačanega dela dobi delavec.

Nesrečno izseljevanje, ki je grozilo, da bo opustošilo naše dežele, se bo ome-

na tleh svoje domovine, pozdravljena moja Avstrija!»

Dve leti je, kar je prinesel ameriški list slike naših ladij - velikank. Tačas se je začudil svet pogumu in junaštvu naših mornarjev. Malo nas je, ali smo ljudi. Veliko brodogoje sovražnikov se skriva pred našim majhnim. Naši pomorščaki umirajo junaško, da žive večno v spominu hvaležne domovine. Kdor varuje morje, nam varuje življenje, prihodnost. V slavospevu drznih činov se pridruži neizbrisno ime »Zenta« in junakov na podmorskih čolnih.

Pomorska bitka v 13. stoletju.

Tudi v prejšnjih stoletjih so se na morju vojskovali z veliko hrabrostjo in se posluževali vsakovrstnih pripomočkov in vojnih zvijač. O vojski pri Neapolju, ki se je vršila 23. junija 1283., imamo podrobnejša poročila.

Vojska se je vnela med Aragonski, t. j. Španci, pod poveljstvom Roger de Lauria, s katerim so se pridružili Sicilijanci, in med Francozi, katere je vodil princ Karl iz Salerna. Zavezniki Francozov so bili Neapolitanci. Za bojne ladje so služile galeje. To so bile dolge, ne previsoke ladje.

Venizelos, grški ministrski predsednik, pristaš entente, ki je te dni demisioniral.

drugi njene pomanjkljivosti. Ali njegovi govori, njegove prošnje in njegovo rotnenje je našlo gluha ušesa v poslanski zbornici. Pač so vriskali zmagovalcu, ko je pa zahteval za zmagovalno brodogoje najbolj potrebno, so mu odrekli v svoji kratkovidnosti.

Tako je umrl vzor pomorščaka l. 1871., šele 44 let star, užaljen in ogorčen. Ali njegov cesar, njegov nadvse ljubljene cesar, je vedel, kaj sta izgubila s Tegetthoffom država in mornarica. Junak Visa in Helgolanda je dobil krasen spomenik v Pulju

Gonili so jih veslači, ki so sedeli v dveh vrstah, eden nad drugim. Spredaj so imele galeje velik, z železom okovan klin, s katerim so sovražne ladje napadale in prevrtale. Na sprednjem in zadnjem koncu so bile zgrajene bele, gradu podobne stavbe, pobarvane z rdečimi križi. Na utrdbah in sredi krova so stali vitezi, oboroženi z oklepi, sulicami in meči, poleg njih pa lokostrelci. Aragonski admiral je stopil pred bitko v čoln in se vozil od ene galeje do druge. Opominjal je, posebno Sicilijance, svoje zaveznike, naj se hrabro vojskujejo ter pri prvem navalu uničijo cvet francoskega in neapolitankega plemstva. Srednjeveški poročevalec, ki je stal na strani Francozov in Neapolitancev, nam popisuje razvoj te bitke na sledeči način: »Štiri milje od obrežja se brodovji srečata. Galeje se spopadejo z železnimi klini. Ker pa žalibog število podleže izurjenosti, zapuste Neapolitanci francoske ladje in se umaknejo iz bitke k obrežju. Le še francoske galeje sledijo svojemu poveljniku princu Karlu. Od strani sovražnikov pada nanje kamenje, sulice in strelice. Sicilijanci mečejo posode, napolnjene z grškim ognjem. Vesla se lomijo, tuintam odnehavajo sklepi ladjinih sten. Vsakovrstne strelice švigajo neprenehoma semtertja. Da bi naredili boju konec, so začeli Aragonski in Sicilijanci metati na sovražne ladje baklje ter posode, napolnjene z milom in mastjo. S tem so hoteli doseči, da bi Francozom drselo pod nogami in da ne bi imeli trdne opore za obrambo. Francozi o tej zvižaci niso ničesar vedeli ter so padali nekateri v morje, drugi pa v sredino ladje. Drugi Sicilijanci so metali prstene posode z zdrobljenim apnenecem. Apnenčev prah je Francozom silil v oči in jim otežkočil gledanje. Akoravno so imeli Aragonski in Sicilijanci premoč in so bili bolj izvežbani, akoravno so veliko Francozov prevrnili v morje, vendar jih je tudi izmed njih veliko padlo. Slednjič so sovražne galeje zajele ladjo princa Karla ter se je hotele polastiti.

prinčeve galeje, sta skočila dva izmed njih, ki sta znala sapo zadržavati, v morje in poizkušala pod vodo prinčovo galejo prevrtati. Drugi so skočili na sidro in odsekavali stranske deske prinčeve galeje. Ko so bile deske odtrgane in ladjin trebuh

»Jaz sem,« mu je odgovoril admiral Roger de Lauria. In takoj je zaklical princ: »Admiral, vzemi mene in tovariše v ujetništvo, ker usoda tako hoče. Jaz sem princ.« Aragonski so prosečim podarili življenje in odvedli princa v ujetništvo. Viteze, ki so jim izročili orožje, so zvezali.

V tej bitki so Aragonski in Sicilijanci zaplenili 42 galej in potopili 5. Le 4 ladje so ušle. Ujetnikov je bilo 8000 mož. Število mrtvih na obeh straneh je znašalo čez 6000 mož.

Bolgarski kralj Ferdinand.

prevrtan, je voda udrla v notranjost in potegnila galejo navzdol. Utrdbe so se vedno bolj bližale morski gladini in vitez Galiardus je zaklical princu: »Poglej gospod, mi

državah letno 39 milijonov ton, vsled vojne zmanjšano za 8 milijonov ton premoža. Skupno torej 66 milijonov ton letno. Ako se prišteje še zvišana poraba premoža pri mornarici, najmanj 10 milijonov ton, je torej računati na zmanjšano produkcijo istega do 56 milijonov ton. Izvzemši Nemčije in Belgije se splošno računa od omenjene množine (534 milijonov ton) pred vojno — sedaj okroglo 87 milijonov manj premoža.

19, 20 ali 21? — 22 + ?...

Ob izbruhu vojne med Italijo in Turčijo so javljali razni listi svojim čitateljem sestavo vseh vojnih napovedi tekom svetovne vojne. Tako naprimer je poročala »Nova Preša« 19, neki drugi list 20, in nekdo, ki je bil še bolj »podkovan« o sedanjih dogodkih, je trdil, da jih je že 21. Upravičeno pristavlja »Vaga«, da smo v časih, ko se za eno vojno napoved več ali manj ne gre. Gospodje »vojni statistiki« bodo morali paziti, da se pravkar ne bodo »urezali« v svojih zaznamkih, ker stojimo pred kopo novih — gob po dežju...

Bolgarska prestolnica Sofija.

Prvo utrjeno mesto prinčeve galeje so sovražniki v hudem boju zavzeli. Francozi so se pomaknili nazaj in se bojevali mož z možem. Vsi, katere je dosegel meč francoskega viteza Galiardusa, so popadali v morje. Zadel je vedno tako, da se mu dotičnika ni bilo treba več bati. Ker se Aragonski niso mogli polastiti zadnjega dela

umrjemo! Vaša hrabrost in moč nam ne koristi nič, ker se potapljamo. Prosimo tik pred smrtjo, ki ji ne more nihče uiti, sovražnika milosti!« Sovražnikom pa je zaklical: »Usmilit se! Kar ste iskali, ste našli! Tu je princ in cvet francoskega viteštva.« Princ se je obrnil k Aragonscem in zaklical: »Kdo je vitez med vami?«

Darujte za „Rdeči križ“!

Kupujte in pišite le razglednice iz zbirke „Vojska v slikah“. Izšla je že V. skupina.

Del čistega dobička je namenjen goriškim beguncem in slovenskim oslepelim vojakom.

Dogodbe o volku. Januarja 1867. leta je odšel večerni tovorni vlak iz Arlone v francoskih Ardenah. Vozil je železnino in tri voze živine, volov in kostrunov. V gorovju je medlo kakor za stavo; zasipavalo je tir in vlak ni mogel z navadnim tempom naprej. Ko so prišli na višino Fonteneuille, niso mogli naprej. Izprevodnik Lantier se je napravil peš na bližnjo postajo po pomoč. Vlakovodja, strojevodja, kurjač in drugi izprevodnik so trebali sneg izpod stroja, ker jih je skrbelo, da jim primrzne. Pri tem delu v nočni tmimi in tihoti jih presenetil neznan divji glas, ozrejo se in zagledajo plesati goreče oči. »Volkovi!« so rekli vsi naenkrat in skočili so na stroj. Orožja niso imeli razen lopat in kopača. Pomoč bo prišla kdove kdaj; bil je res siten položaj. Zveri so posedle za stražo okrog stroja in so zavijale od časa do časa, da so šli možem lasje pokoncu. Na odprtem stroju se ne bi mogli braniti dolgo lačnih zverin, katere je sicer priklicala živina, ki bi se pa ne branile človeškega mesa, kakor je kazalo. Kurjač je izpustil paro, je zabrlizgal s piščalko, je obračal svetilkin žar na volkove, ki so le zavijali v odgovor. Možje so sklenili pobeigniti v zadnji voz, ki je imel vrata odprta. Skok za skokom so delali po mostičih vagonov, volkovi skok za skokom za njimi po visokih grebenih snega. Trije so ušli srečno v vagon, četrtega je popadel volk za suknjo ravno, ko je hotel skočiti na varno in ga je potegnil nazaj. To je bilo znamenje za napad. Vseh pet volkov se je vrglo besno na može, ki niso mogli zapreti vrat, dokler je bil njih tovariš zunaj. Kurjač je delal s kopačem in udaril volka tako po črepinji, da je kolebnila zver. Tačas, ko so skočile zveri k tovarišu in ga trgale, so potegnili možje hitro tovariša v voz in za-

Italijanski vojni poročevalec:

„Na Ruskem položaj zelo ugoden . . .“

prli. Zdaj so pač napadali volki vrata, a železničarji so bili na varnem. Volkovi so ponehali in so se domenili, da bo za silo dobra živina, ki nima lopat in kopačev, da bi se branila. Dve dolgi uri se je razležalo v tiho noč mukanje in blejanje. Volkovi niso mogli do živali; predelki med latami živinskih voz so bili pregosti, da bi mogla vanje volčja glava, a naskakovali so vagonne in živina je tulila in skakala. Glaš mož, ki so prihajali na pomoč, je pregnal volkove. Ko so trebali in iztrebili sneg okrog stroja, so slišali še vedno jezno zavijanje pregnanih zveri.

Francoski kronisti pripovedujejo o volkovih, ki so bili tako slavni in strašni kakor pri nas kralj rokavnjačev. Tak volk ni okusil več živalskega mesa, če je okusil enkrat človeško meso. Slaven je bil volk Courtand, ki

je živel v času Karola VII. Tiste dni, pravi kronist, so se razpasli volkovi tako zelo v okolici Pariza, posebno tačas, ko se je mudil kralj v mestu, in so imeli tako besno poželenje po človeškem mesu, da so požrli zadnji teden septembra 1438. med Montmartrom in vrati sv. Antona štirinajst oseb. Ako so nleteli na čredo, so pustili ovce in so napadli pastirja. Ako je kdo zapustil Pariz, so ga svrili pred volkovi, in ko so ubili enkrat Courtanda, so ga nosili slovesno po Parizu.

Drugi imeniten volk je bil gevandanski ali gevandanska zver, ki je živel in slovel pod Ludovikom XV. in je strašil petnajst mesecev gevandansko okolico, ki leži med Auvergnu in Cevenni.

Svoje delovanje je začel l. 1764. Menili so, da je zver, ki je plašila lovce in pastirje, hijena, ki je bila ušla iz menažerije v Beaueaire. Prvi žrtvi zveri sta bila dva otroka. Ko je okusila človeško meso, je davila pač ovce, a jih ni raztrgala; morila je ljudi in glas o njeni krvoločnosti je šel hitro po deželi. Sklicali so par velikanskih lovov; dvanajststo kmetov, oddelek dragoncev in lovcev se je spravilo na sled zveri. Zaman. Lovci so pravili, da so streljali na pošastnega volka, ali da se je otrešel krogel. Ljudje so bili prepričani, da to ni čisto delo in njih strah je bil še večji. Volk-zver je raztrgal že štirideset ljudi; zahajal je že v Auvergnu. Župan mesta Viviers je razpisal 200 liver nagrade, plemstvo je obljubilo 2000 liver, a volka ni ubil nihče. Pastirji so gnali samo v družbi in oboroženi na pašo, sejmi po Auvergni in okolici so ponehali, škof v Mende je ukazal moliti, kakor v času hudih vojsk.

Februarja je paslo pet nedorastlih otrok v bližini vasi Viliers. Vsi so bili oboroženi z dolgo palico, ki je imela na koncu za roko dolg železen klin. Ko so zapazili otroci volka, so se stisnili v gručo in nastavili palice. Volk jih je oblezel trikrat in planil na najmanjšega dečka. Hotel ga je odnesti. Toda dečki so skočili za njim in so ga obdelavali s svojimi železnimi klini tako, da je izpustil dečka, ko mu je že iztrgal kos mesa z rame in požrl to pred otroci; potem je planil po deklici, zgrabil jo za ramo in vlekkel s seboj. Eden dečkov je rekel: »Bežimo tačas, ko bo žrl Vivo.« Najstarejši, ki je štel enajst let, pa je razsodil: »Moramo za njim, da jo izpusti, ali pa naj nas poze vse.«

Tekli so za volkom in ga zbadali in ga napodili v močvirje. Ker so zapazili, da ne morejo prebosti njegove debele kože, so se ga lotili okoli oči in žrela. Volk je zagazil do trebuha in ni mogel naprej, dekletce je držal s tacami na tleh, z odprtim žrelom je hlatal po klinih, ki so ga zbadali tako vztrajno, da je moral zbežati. Dekletce je imelo samo rano od zob in majhne praske.

Vsi tedanji časopisi so proslavljali pogumne otroke, dva pesnika sta jih opevala v dvatisoč in tristo vrstah, kralj jim je poslal lepo darilo.

Vsa Francoska je govorila o neznanski gevandanski zveri. Kralj je določil 6000 liver k prejšnji nagradi. To je vleklo. Za tak denar je vredno boriti se s skrivnostnimi močmi, so mislili lovci in vzdignilo se je trinideset občin iz Gevandana, trideset iz Auvergne, tem se je pridružilo dvajsetisoč lovcev; na čelu lova so bili župani in plemiči.

V župniji Pannier so zalotili zver. Domači župnik ji je sledil preko od snega narastle Truize, preganjal jo je štiri ure, ustrelil je nanjo in jo ranil. Zver se je zgrudila, pa je vstala zopet in izginila v gozdu.

Čez par dni so se dvignili lovci na novo delo, objezdili in preiskali so ves okraj — zveri ni bilo. Kralj je poslal tja markija d'Enuevalles, ki je bil že pobil po Bretanji nad dva tisoč volkov in je bil najslavnejši

lovec na Francoskem. Zbrale so se nove družbe lovcev; velika nagrada je privabila iz mest in kmetov vsakovrstne baže mož, — a kakor nalašč je prišla zver čisto blizo lovcev.

V bližini gradu, kjer so taborili in pili lovci, je slonela predpoldne mlada žena s tremi svojimi otroki. Kar je planil nenadoma velik volk na večjo deklico, ki je pestovala dojenčka. Mati je skočila, da bi iztrgala volku dojenčka. Volk je jel griziti deklico in mater, raztrgal jima je obleke in razmesaril roke in obraz, vendar je rešila mati oba otroka v hišo. Volk je planil na tretjega, ki se ni domislil, da bi bežal. Volk je zagrabil otroka za glavo, mati ga je obdelavala s polenom, in ko je hitel volk naprej, se mu je vsedla na hrbet, jezdila je tako nekaj časa na drveči zveri, potem je padla omedlela raz divjega konja. Črednik je

Italijansko vojno poročilo:

„ . . . V roke nam je spet padel kos sovražne zemlje . . .“

videl volka dirjati, tekkel je k njemu in ga zbadal s svojo palico. Volk je izpustil otroka in je skočil na ovčarja. Tu je priletel ovčarjev pes na pomoč gospodarju. Volk je skočil preko meje in štiri metre visokega nasipa, je razgrizel psu grlo in se izgubil v gozdu. Otrok je bil mrtev.

Lovci so se dvignili od miz in so iskali zver. Nastavili so ji zastrupljenega mesa. Ni pomagala ne sila ne zvijača. Rekli so, kdo se bo bodel s tistim, ki se ne vidi? — in razšli so se. Po deželi se je razširil glas, da je požrla zver celo rodbino. Več kot petdeset lovov ni imelo uspeha. Ljudje v Gevandanu so ubopovali; varni niso bili v svoji lastni hiši. To je bolelo kralja. Poslal je na lov dvornega lovskega mojstra gospoda Antona z izbranimi najboljšimi lovci in ovčarskimi psi. Tem so se pridružili knez Coudé in nadvojvoda Orleanski s svojimi lovci. Čez mesec dni so bili lovci že v Gevandanu. Gospod Anton je obkolil vso okolico in nalovil dosti volkov, ki so opravljali gotovo nekaj tistega dela, ki so ga pripisovali gevandanski zveri, — ali te zveri niso mogli izslediti. V zasmeh lovcev je raztrgala mladega ovčarja.

Septembra 1665. je napačil srečni dan, ki je rešil Gevandana in Auvergnu strahu. Gospod Anton je poročal kralju, da plava vse v veselju. Slišal je, da so videli zver v kraljevi opatiji Chazes in je šel z lovci tja. Garde in nekaj lovcev je iskalo po gozdu, gonjači so gonili k njim. Gospod Anton je stal ob tesni gozdni stezi, kar zagleda velikanskega volka, ki je pridiral po stezi in se oziral za seboj. Gospod Anton je izstrelil svojo grmečo puško, ki je bila nabasana s petimi naboji smodnika, z veliko kroglo in petinideset volčjih

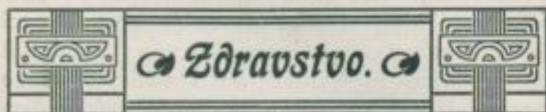
svinčenk. Kroglja je šla zveri skozi oko, svinčenke so jo zadele v hrbet in trebuh. Gospoda Antona je vrgla moč izstrelka na tla, kakor tudi volka, samo pobral se je volk hitreje kakor njegov zasledovalec in tekkel je besen proti njemu. Gospod Anton ni utegnil nabasati puške, klical je na pomoč. Lovec Orleansov je pritekel in poslal volku kroglo, vsled česar se je zgrudila zver. Dolgo se ni upal nihče do nje, ker je še grizla od besnosti okrog sebe.

Bil je velikanski volk. Ko so ga razparali, so našli v njem ostanke rdečega blaga in kosti. Požrl je triinosemdeset oseb, ranil do štirideset žen in otrok. Deželni stroški za love in nagrade so znašali 29.614 liver.

Smešno, kaj? Pa spomnimo se »Bauernschrecka«. Tudi takrat je bilo vika in krika o čudni veliki zveri. Razpisali so nagrade in nastavili vojaške straže. Vse to za volka, ki baje ni bil niti pošten volk, ampak podivjan ovčarski pes.

Angleško navdušenje za vojsko. Ko hodi po Londonu mož, ki nabira in vabi za denar v vojake, gleda vsak mlad možki, da se mu izogne; ako se mu to ne posreči, se pa spomni hipno, da ima nujen opravek v drugem delu mesta. Druge, ki se ne znajo izgovoriti, osvobode starši, šefi, prijatelji, ki jih izvedejo iz vojašnic. »Zakaj niste v vojski?« vpraša nabirač krepkega mladeniča in ga prime za suknjo. »Nisem kriv,« se izgovori. »Ponudil sem se, pa me niso hoteli.« — »Sedaj vas vzamejo.« — »Menite, da pustim službo? Ko sem se ponujal, sem služil na teden 12 šilingov, zdaj jih služim 18.« — »Kaj vi niste Anglež?« — »Seveda sem Anglež, ali jaz sem Anglež, ki opravlja svoj lastni posel, ki nima zveze z vašim.« — Drugi, ki se ne morejo izogniti, pokažejo ponosno na svoj vojni trak. Zakaj ga nosijo? Ta nadzoruje stroje za pletenje nogavic za vojake, drugi delajo papirnate ovitke in podplate, tretji imajo ves dan dovolj opravila, da se izognejo sitnim nabiračem in nabiralkam.

Naglost ni vselej dobra. L. 1804. je nameraval Napoleon napasti angleško obal in podjarmiti ošabno kraljestvo otokov. V samozavestnem prepričanju, da bo premagal prevzetno Angleško, je dal kovati novce, ki nosijo na licu Napoleonovo glavo z napisom: »Napoleon — Empereur«, na drugi strani pa podobo Herkula, ki ubija velikanski nestvor, pošastno ribo s človeško glavo. Napis je slovel: »Descente en Angleterre, Londres 1804.« (Izkrcaje na Angleškem.) — Jeseni so poročali listi, da so našli Nemci v zavzetem ruskem topu več stotin nanovo kovanih novcev z obrazom carja Nikolaja na licu, na drugi strani so imeli novci napis: »Vhod v Berlin l. 1914.« — Napoleon je prišel na Angleško kot jetnik, njegovi spominski novci so se poizgubili; v muzeju v Boulogne zagledaš še spomin prevelikega samozaupanja.

Obliz za stare gnojne rane. V novi položeni posodi raztopi 60 g rumenega voska v 350 g laškega olja, primešaj potem 125 g minija, mešaj na ognju, dokler ne porjavi, odstavi in mešaj še naprej, dokler se zmes ne shladi do mlačnosti, potem primešaj polgoma 125 g pšeničnega škroba, deni posodo zopet na ogenj, mešaj četrt ure, odstavi in prilij 100 g benečanskega terpentina. Ko je dobro premešano, zribli 8 g kafre v 3 žlicah olja, vmešaj še to, namaži na platno in naveži. Ta obliz potegne strup iz rane, tudi če je bila rana od vgriza ali pika besne živali ali od strupenega vboda. Vsakih šest ur se

predene obliz in je treba ta čas izprati rano z rožmarinovim čajem ali z razredčenim rožmarinovim razmocom. Krpe za izpiranje in obvezo morajo biti prekuhane, voda prevrela, umivalnik in roke skrbno umite.

Glavobol v vročnici. Stolci kumarino ali salatno seme, pokropi s kisom in naveži. Ko se posuši, menjuj. Tudi stolčene črešnjeve ali bresove peške pomagajo. Vinska ruta, stolčena na soli, ali kruhove drobtine, zmočene s kisom, so tudi dober obkladek. Nemirnemu bolniku naveži na glavo malo strešnega mahu; ko se umiri, ga odveži. Dobro je tudi obložiti noge s pelinom.

Repikovo olje za izpadanje las. Na $\frac{1}{2}$ kg suhe repiove (Klette) korenine nalij kilogram finega laškega olja, 12 g francoskega aolja, 10 g španskega olja in 4 g klinčkovega olja. Lonec postavi v večji lonec tako, da ne pride dno na dno, vlij pod manjši lonec vode in postavi na ognjišče, da se voda segreje ali ne zavre. Tako naj stoji štiri ure v topli vodi. Nato od-

Italijansko vojno poročilo:
»Sovražnika smo izvabili v svoje postojanke...«

stavi in pusti stati deset dni, premešaj pa vsak dan, potem prekaplji skozi krpo in daj malo peruvanskega balzama za vonj. Kadar rabiš, namoči krpico in tari kožo, kar delaj vsak četrti ali šesti dan, kakor pije koža mast; preveč ni dobro. Enkrat ali dvakrat v mesecu skuhaj mekine, precedi, razmaži po glavi rumenjaki in izperi z mekinino izkuho.

Mali nasveti. Jedi okisaj šele, kadar so kuhane, meso se strdi po kisanju. — Gelatina se razprosti hitro, če jo namočiš par minut v mrzli vodi, jo iztisneš in deneš v krop. — Starost karpov spoznaš, če vzameš luskino pod prsmi, jo zmoeš v špiritu in držiš napram luči. Ako vidiš v luskinini eno svetlo piko, je karp star leto dni, ako ima pika kolobar, dve leti itd. — Vrv za perilo je treba tudi včasih oprati. Napravi lug in kuhaj v njem vrv kake četrt ure; iz kotla jo deni v vročo boraksovo raztopino. Ko je stala v tej dve uri, jo pusti čez noč v čisti mrzli vodi, obesi zjutraj vun. Ko je suha, jo navij na desko in spravi v vrečico, da se ne zamaže. Zamazana vrv zamaže perilo. Dobra gospodinja ne pušča vrvi napete in na dežju. — V senci uspeva čebula, peteršilj, špinača, redkvice, solata in regrat, rani grah, korenje. — Kovinske ploščice se ne smejo drgniti z bencinom, drgni jih z volneno krpo in briši z oljnato cunjjo. Ako so tu rjasti madeži, potresi krpo z zdrobljenim apnom in teri madeže, potem zbrisi s suho cunjjo in naposled s cunjjo, namočeno v olju. — Maslo ostane dobro: Vzemi nepološčen nov tegelc, zamaši luknjo s plutovim zamaškom in polij dno z raztopljenim vročo kolofonijo. Potem napolni lonček z mrzlo vodo in ga postavi v podstav, ki je tudi napolnjen z mrzlo vodo, zavij maslo v pergament in deni ga v vodo, lonec pokrij s pa-

pirjem. Najbolje je, da stoji na prepihu. Voda izhlapeva skozi lonec in tako ostaneta voda kakor maslo hladna. Čim večji je lonec, tem bolj se drži maslo. — Pesek za cvetlice v loncih mora biti iz reke, pesek iz jam je poln prsti in gnilobe, treba ga je dobro oprati pred uporabo. — Šotni prah in zdrob je dobra nastelja za kurnike, kunce in tudi za debelo živino, posebno letos, ko je malo stelje. Šota brani baje živino tudi nalezljivih boleznih. — Moka ni letos tako suha kakor druga leta, zato pride kruh bolj težak. Moko razgrni na zračnem prostoru na velikem papirju, da se presuši, pa bo kruh lažji in bolj okusen, nikakor ne smeš spravljati te moke v zaprte škatle ali skrinje.

Črv v očesu. Zdravniki dožive zdaj marsikaj čudnega. Tako je izsledil dr. Stransky v garnizijski bolnišnici v Bernu pri nekem četovodju živega črva, ki se je bil vgnezdil za živcem punčice in je povzročil bolniku dosti muk. Nastalo je težavno vprašanje, kako naj bi odpravili neprijetnega gosta. Dr. Stransky se je odločil z drugim zdravnikom, da odpre skrenjo na sencih in vzame črva vun. Tako se je zgodilo in posrečilo, ne da bi se škodilo pri tem očesu. Črv je bila trihina, ki se je naselila na svojem potovanju po životu četovodje za očesno punčico. Po operaciji se je počutil bolnik dobro.

Kaj pomenijo kitajska čajeva imena. Kitajci delijo čajevе vrste v zelene in črne. Od teh sta dve poglaviti olougska in bohooska vrsta, ki se zopet delita v razne vrste. Oloug pomeni »Zeleni zmaj«, ker ima dosti zelenkastih lističev. Bohooski čaj je dobil ime od gorovja, kjer pridelujejo najboljše vrste. Čaj »Pekoe« pomeni »beli puh«, ker imajo lističi beli nadah, »Souchong« pomeni »majhna vrsta«, »Cougong vrsta, ki se prideluje s trdom. »Miyson« ali »Maizon« pomeni »cvetoča pomlad« in pove, da se spravlja ta čaj v pomladnem cvetu. Miyson-Pekoe-čaj imenujejo Kitajci »čaj zmajevega studenca«. Čaj, ki je potvorjen z robidnim in vabinim listjem in se pošilja za drag denar v Evropo, imenuje Kitajec »Mein-pan-tscha«, to je »čaj laži«.

Knjigoveznica
Katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani
Kopitarjeva ulica št. 6

priporoča

originalne platnice

za

Ilustrirani Glasnik

V delo se sprejema že sedaj, a izvršilo se bo šele po končani vojni.

Narodnoobrambni Vestnik.

Velika efektna loterija „Slovenske Straže“ v Ljubljani

v podporo revnim otrokom ter vdovam in sirotam padlih vojakov in invalidom. Ta loterija obsega 1715 dobitkov v skupni vrednosti 20.000 K. Srečka 1 K. Žrebanje nepreklicno dne 26. oktobra t. l. ob 6. uri zvečer.

IGRALNI NAČRT

druge efektne loterije „Slov. Straže“ dovoljene za leto 1915.

Žrebanje se vrši javno 26. oktobra 1915 ob 6. uri zvečer v „Ljudskem domu“ v Ljubljani, Streliška ulica št. 12.

Loterija obsega 1715 dobitkov, in sicer 65 večjih in 1650 postranskih dobitkov. — Dobitki se ne odplačujejo v denarju.

Seznam dobitkov:

Vsak teh dobitkov ima 5 pred-dobitkov in 5 zadobitkov v vrednosti po 20 K	1 dobitek v vrednosti	5000 K
	1 dobitek v vrednosti	1000 K
	1 dobitek v vrednosti	500 K
	1 dobitek v vrednosti	300 K
	1 dobitek v vrednosti	200 K
to je	50 dobitkov v vrednosti po 20 K . . .	1000 K
Vsak teh dobitkov ima 5 pred-dobitkov in 5 zadobitkov v vrednosti po 10 K	10 dobitkov v vrednosti po 100 K . . .	1000 K
	to je	100 dobitkov v vrednosti po 10 K . . .
Vsak teh dobitkov ima 15 pred-dobitkov in 15 zadobitkov v vrednosti po 5 K	50 dobitkov v vrednosti po 50 K . . .	2500 K
	to je	1500 dobitkov v vrednosti po 5 K . . .
	1715 dobitkov v vrednosti	20000 K

Žrebanje se vrši v navzočnosti c. kr. notarja na sledeči način: Postavita se dve srečonosni kolesi, od katerih prvo (I) vsebuje številke 1 do 99 in listič z dvema ničlami (00), drugo (II) pa številke od 1 do 999 in listič s tremi ničlami (000).

Istočasno se dvigneta iz kolesa I in iz kolesa II po ena številka. Ti dve dvignjeni številki tvorita izžrebano številko srečke, in sicer tvorijo številke, dvignjene iz kolesa I, tisočice, številke, dvignjene iz kolesa II, pa stotice, desetice in enice.

N. pr.: Ako se dvigne iz kolesa I številka 30, iz kolesa II pa številka 165, dobimo izžrebano številko srečke 30165.

Ce se iz kolesa I dvigne listič z dvema ničlami (00), iz kolesa II pa številka 625, dobimo številko srečke 625. V slučaju, da sta tako iz kolesa I kakor iz kolesa II dvignjena lističa z (dvema ali tremi) ničlami, dobimo najvišjo številko srečke 100.000. Ako se pripeti slučaj, da se ponovi že izžrebana številka srečke vsled dviga iste številke tako iz kolesa I kakor iz kolesa II — takozvani „dvojni dvig“ — tedaj se smatra številka iz kolesa I kot izžrebana, iz kolesa II se pa dvigne nova številka.

Po vsakem posameznem dvigu se izžrebane številke, ko jih je zabeležil c. kr. notar, vržejo nazaj v isto kolo, iz katerega so bile dvignjene; šele potem se dvigne prihodnja številka. Na ta način se izžreba 65 večjih dobitkov, in sicer tako, da na prvo izžrebano številko odpade dobitok št. 1 itd. do 65. izžrebane številke, na katero odpade dobitok št. 65 seznama dobitkov.

Ako stoji dve ali več izžrebanih številok blizu skupaj, odpade na eno srečko lahko po več pred- in zadobitkov.

Tri dni po žrebanju izide zapisnik izžrebanih srečk in nanje odpadlih dobitkov ter se dopolnje vse prodajalcem srečk, pri katerih ga lahko kupci srečk pregledajo. — Zapisnik se bo razpošiljal tudi po pošti vsem, ki bodo vposlali naprej 10 vin. v znamkah.

Zadeti dobitki se izročajo v pisarni „Slovenske Straže“ v Ljubljani od 10. novembra 1915 do 10. februarja 1916 proti izročilni pred žrebanjem plačanih izžrebanih srečk.

Kdor ne bi mogel dobitka niti sam, niti po kom drugem dvigniti, naj na svojo nevarnost in svoje stroške dopolnje srečko, ki je zadela, pisarni „Slovenske Straže“, nakar se mu pošlje odpadli dobitok po pošti ali železnici na njegovo nevarnost in njegove stroške. Loterija ne prevzame v tem slučaju nikake nadaljnje odgovornosti.

Vsi dobitki, ki bi se iz kakršnegakoli razloga ne dvignili do 19. februarja 1916, zapadejo v korist loterije.

Prodajati srečke po višji ceni, kakor je določena, je prepovedano po § 458. kazenskega zakona zoper dohodarstvene prestopke. Prepovedano je tudi narejati ter prodajati nakaznice na dobitke in delne srečke.

Za narod.

Slovinci in Slovenke! Žrebanje velike loterije „Slovenske Straže“ se vrši nepreklicno v torek dne 26. oktobra. Danes Vam pošiljamo igralni načrt. Kdor čita, zakaj se ta loterija vrši in kdor ve, koliko so žrtvovali naši vojaki na bojnih poljih, da nam ohranijo domovino, moral bi imeti kamenito srce, da ne bi kupil srečke. Sveta dolžnost nas vseh, ki smo ostali doma, je, da takoj pokupimo vse srečke. Naj ne

bo Slovenca in Slovenke, ki ne bi imela srečke. Prav vsi Slovenci in Slovenke pomagajte pri prodaji in agitaciji za srečke! Nagovorite svoje znance, da Vam dajo kronice za srečke in potem na skupni naslov naročite več srečk skupno. To delo bode dnu za nas vse prva dolžnost! Če to delo izvršimo, bomo lahko ponosni na vsepel velike slovenske dobrodelne loterije. Vsak naj se žrtvuje v ta namen. Z dejanji dokazimo, da razumemo, da živimo v velikem času! Kai hoče „Slovenska Straža“ s svojo

veliko loterijo? V teh časih draginje — pa kronice v loterijo? Pravijo: „Obrni vsak vinar devetkrat, preden ga izdaš,“ sedaj pa naj kar sipljemo srebrne kronice in pa one papirjate po dve? Prav imaš ti in prav imajo oni. Le obračaj svoje kronice in obrni jih boš v namen, katerega hoče doseči „Slovenska Straža“ s svojo loterijo. Naše narodno-obrambno društvo je med vojsko skoro jenjalo delovati, a sedaj kliče na pomoč pri najbolj potrebnem narodno-obrambnem delu. Kajti njena loterija je prirejena v korist tistim našim ljudem, ki

jih je ta vojska najbolj udarila: invalidom, vdovam in sirotam naših padlih junakov. Na bojnem polju so dali za nas zdravje in življenje, vrnimo mi tem junakom in njihovim vdovam in sirotam kar le mogoče največ. Prvo loterijo „Slovenske Straže“ je naše ljudstvo sprejelo z zadovoljstvom, ker so glavne dobitke dobile večinoma revne in potrebne osebe. Za „Slovensko Stražo“ je bilo to glavni dobitok, da je njen loterijski dobitok v vrednosti 5000 K dobila obubožana družina na Notranjskem. Tudi za to drugo loterijo, ki ima tako blag

Dobitki so sledeči:

1 glavni dobitok v vrednosti 5000 K:

- kompletna fina oprava za tri sobe in kuhinjo, obstoječa iz spalne oprave, jedilnice, salonske garniture, glasovirja in kuhinjske oprave ali
- 4—6½ HP. bencin-motor, mlatilnica z dvakratnim čiščenjem, slamoreznica ali
- biseri kinč, obsegajoč: 1 prstan z biserom, 1 par uhanov z biseri, 1 zapestnica z biseri, 1 zlata ura z biseri, 1 lorgnon zlata verižica z biseri, 1 zlat coller z biseri.

1 glavni dobitok v vrednosti 1000 K:

- 1 glasovir ali 1 vagon sortiranih umetnih gnojil ali 1 garnitura za košnjo (stroj za košnjo, stroj za obračanje, brana).

1 glavni dobitok v vrednosti 500 K:

- oprava za spalno sobo za dve osebi ali 1 gepelj z mlatilnico ali 1 stroj za košnjo ali najfinejša zlata ura z dvojnimi okrovom ter zlato verižico.

1 glavni dobitok v vrednosti 300 K:

- 1 zlata ura z dvojnimi okrovom ter zlato verižico ali 1 slika z okvirom ali mali kosilni stroj.

1 glavni dobitok v vrednosti 200 K:

- 1 šivalni stroj ali 1 kolo s prostim tekom ali 1 originalna slika z okvirom ali domači kinematograf ali gramofon ali brzoparilnik s stiskačem ali kak umetniški predmet.

10 dobitkov v vrednosti po 100 K:

- 2 fini stenski uri, 1 ženska zlata ura z verižico, 3 zlate ure, 1 jeklen plug, 1 slamoreznica, 1 šivalni stroj, 1 preša za sadje in grozdje ali slike v enaki vrednosti, stroj za robkanje, osipalnik, kultivator i. t. d.

50 dobitkov v vrednosti po 50 K:

- 5 zlatih verižic, 5 zlatih ženskih ur, 5 salonskih stenskih ur, 5 Omega srebrnih ur z verižico, 2 decimalni tehtnici, 1 stroj za rezanje repe, 1 slamoreznica, 2 fini nastropni svetilki, 2 fini umivalni opravi, 2 čistilnici, 3 garniture srebrnih žlic, vilic in nožev, 10 slik z okvirom, 3 kukala, 2 garnituri za čaj, 2 kavni garnituri i. t. d.

50 dobitkov v vrednosti po 20 K:

- posode za čaj, kavo in mleko, srebrne verižice in ure, garnitura srebrnih žlic za kavo, srebrne doze za cigarete, nastavki za pecivo, stroji za rezanje mesa, košare za kruh, aparati za brijenje, stroji za rezance, balanc-tehtnice za 5 kg, namizni nastavki, stenske ure z nihalom, pralne garniture, pisalne priprave, toaletna ogledala, garniture za kadičce, likalniki, slike, okraski, papirniki i. t. d.

100 dobitkov v vrednosti po 10 K:

- budilke, nikeljnaste ure z verižico, karafine, nastavki za jajca, svečniki, posode za dišave, ptičje kletke, mizararska orodja, likalniki, pisalne priprave, stroji za rezanje mesa, ribežnji za zelje, garniture nožev, vilic in žlic, doze za surovo maslo, košarice za kruh, košarice za sadje, garniture za čaj, kavo in mleko, posode za premog, stenske ure, zlati prstani, kadične mizice, dežniki, palice s srebrnimi ročaji, gnojnični razpršilniki i. t. d.

1500 dobitkov v vrednosti po 5 K:

- budilke, srebrne verižice, nikeljnaste ure, srebrne zapestnice, košarice za kruh, karafine, ročne svetilke, samovari, skafi, omarice za pisma, posode za kruh, posode za sol, ptičje kletke, laserezni stroji, konjske škarje, stroji za rezanje mesa, mlinčki za kavo, kuhinjske tehtnice, razna vrtna orodja, travniška orodja, mizararska orodja za domačo rabo, likalniki, svetilke, pisalne priprave, okviri za fotografije, pišemski papir, kancelijski papir (po 500 pol), srebrni svinčniki, srebrne oksidirane cevke za smodke, garnitura kavnih žličk (china), doze za sladkor, britve, denarnice, žepni noži, kadične garniture, dežniki, palice, vrči za vino, vrči za kavo in čaj, double zavratne verižice i. t. d.

namen, se je zadnje čase razvilo živahnejše zanimanje. Posebno obmejni kraji se oglašajo. Do zbranja, ki se vrši 26. oktobra, imamo semo še nekaj dni. Vsak posameznik in vsaka naša organizacija naj poskrbi s podvojeno vneto in pridnostjo, da bodo tekem tega meseca vse srečke razprodane. Strojeno bo tako veliko domoljubno delo, korist za potrebne bo velika in lep spomin na ta veliki čas trpljenja našega malega naroda. Bog daj vsem srečo pri tej loteriji!

Posnemajte gal Vrl prijatelj »Slovenske Straže« nam je po poštni nakaznici poslal 20 K. Piše: Pošljite mi takoj 20 srečk »Slovenske Straže«, da jih razdelim med znanke, med katerimi sem nabral denar za srečke. — Posnemajte! Vsak, ki čita te vrstice, naj med svojimi znanci takoj nabere denar za srečke in naj zanje skupno naroči srečke!

Ne odlašajte z naročili na srečke! Ker so slabe poštno zveze, je treba srečke »Slovenske Straže« takoj naročiti, da more pisarna pravočasno odposlati srečke. Naročila naj se pošiljajo na naslov: Pisarna »Slovenske Straže« v Ljubljani, Ljudski dom.

Slovenska županstva in slovenski denarni zavodi, ki doslej še niso naročili srečk »Slovenske Straže«, naj to takoj store! Ali bi bilo res mogoče, da bi kaka naša korporacija se ne zavedala pomena in namena tega narodnega podjetja?! Iz ljudstva ste — žrtvujte za ljudstvo!

Zahtevajte srečke »Slovenske Straže« v vseh prodajalnicah in trafikah.

V Trstu se prodajajo srečke »Slovenske Straže« v prodajalni Katoliškega tiskovnega društva v ulici G. Rossini (za cerkvijo Novega sv. Antona).

V Celju se dobe srečke v trgovini Gorčičar & Leskovšek.

V Mariboru prodaja srečke trgovina tiskarne sv. Cirila.

Vse čitatelje opozarjamo na inserate »Narodno obrambnega Vestnika«. Tu dobe res dobre, pripravljene vredne trdke. Prosimo cenjene čitatelje, naj se pri svojih naročilih sklicujejo na inserat v »Narodno obrambnem Vestniku«!

Kaj dela »Slovenska Straža« med vojsko? V sedanjih težkih časih se vse dobrodelno delovanje v prvi vrsti osredotočuje na olajšanje gorja, katero povzroča vojska. Zato se je moralo tudi delovanje »Slovenske Straže« precej omejiti, v prvi vrsti pač vsled pomanjkanja dohodkov, ki so skoro popolnoma izostali. Vendar pa tudi med vojsko »Slovenska Straža« ni spala. Še vedno vzdržuje slovensko tri-razredno ljudsko šolo v št. Rupertu pri Velikovicu, dalje otroška vrta v Sv. Križu pri Trstu in v Velenju na Štajerskem. Do izbruha vojske z Italijo je vzdrževala tudi otroške vrte v Devinu, Podgori in Ločniku pri Gorici ter v Gorici sami. Seveda mora tudi nadalje še vzdrževati otroške vrtnarice, da jih lahko takoj, ko bodo razmere dopuščale, pošlje zopet v njih delokrog. Dalje je »Slovenska Straža« izvršila celo vrsto v narodnem oziru zelo važnih ukrepov, o katerih bo mogoče poročati šele po vojski. Tudi naših junških fantov in mož, ki se bore za cesarja in domovino, ni »Slovenska Straža« pozabila. V neštete bolnišnice po celi Avstriji in Ogrski je razposlala vso svojo zalogo knjig, okoli 40.000 po številu. To razpošiljanje je dalo ogromno dela. Veliko je nje- no delo za razdelitev novih slovenskih molitvenikov med obmejne Slovence itd. Pri upravnih slovenskih listov je izposlovala »Slovenska Straža«, da razpošilja slovenskim vojakom na bojišče in v razne bolnišnice vsak dan na tisoče časopisov, da imajo tako tudi v tujini vedno na razpolago slovensko čtivo in so vedno v zvezi s svojo ožjo domovino. Takoj po vojski pa bo »Slovenska Straža« seveda zopet pričela delovati v polnem obsegu. Veliko narodnega dela nas bo čakalo takrat in za to delo se moramo z vsemi močmi pripravljati že sedaj. Zato se obračamo do vseh zavednih Slovencev in Slovenk z nujno prošnjo, naj tudi v sedanjih hudih časih ne pozabijo »Slovenske Straže«, marveč ji pomagajo pri njenem težavnem delu.

Vrtec »Slovenske Straže« v Sv. Križu pri Trstu se je otvoril ob gromenju topov 15. septembra.

Italijansko ljudsko šolo dobimo menda v Ljubljani. Sedaj je najprimernejši čas, da država otvori slovenske in hrvaške ljudske šole v Trstu.

Avstrijski misli veljavo. K temu članku, ki smo ga nedavno priobčili v našem listu, nam pišejo iz Istre: Tudi Istra je bila tekem 33 letne zveze z Italijo deležna zunanega in notranjega poitalijančevanja. Celo napisi na vseh železniških postajah so bili dosedaj samo italjski, tako da je moral vsak potnik dobiti vtis, da se pelje po izključno italijanski deželi. 33 let se je v Istri dušila avstrijska misel. To se v 100 letih ne bo popravilo!

Slovenskim ženam in dekletom! Slovenska deca se naj vzgaja katoliško, avstrijsko, a tudi odločno slovensko. Slovenske žene, vzgojite deco v tem smislu. A tudi na slovenska dekleta, ki so narodni

stvari že toliko uslug storile v zadnjih letih, se obračamo, da vplivajo v svojem krogu na izrazito slovensko mišljenje, posebno pri nežni mladini. V tem času je to najvažnejša narodna dolžnost. Žene in dekleta, izpolnite jo!

»Südmarkino« glavno vodstvo v posebnem klicu pozivlja vse društvene podružnice, da so budne in skrbne za društveno življenje in delovanje, da ne bi nasprotnik porabil sedanji vojni čas in udrl v zapuščene nemške trdnjave. Obenem naznanja vodstvo, da je že več podružnic poslalo poročila o svojem delovanju, iz katerih izhaja, da so se te podružnice v vojnem letu živahne gibale in imele več dohodkov nego preje.

Zapovedi za Slovence: Veruj v svoj narod in njegovo bodočnost. — Spoštuj in ljubi ime svojega naroda kakor samega sebe. — Ne govori samo slovensko, marveč moraš predvsem slovensko čutiti, misliti in delati. — Spoštuj velike može svojega naroda, njegove mislece in junake in njihovo življenje si vzemi za zgled. —

Nikoli ne pozabi, da se bo narod ohranil le, ako bo čednost in krepak na duši in telesu. — Bodi pripravljen k žrtvi, ki jo terja od tebe narod v boju za svojo čast in obstanek. — Veruj, da je narodna mlačnost začetek narodnega propada. —

Cikorija obmejnih Slovencev je gotovo najboljša in že zato zasluži, da se čim najbolj razširi. Ker pa je tudi na prodaj in tak rodoljuben namen, je naravnost dolžnost vseh naših gospodin, da kupujejo izključno le cikorijo obmejnih Slovencev. Zahtevajte to cikorijo pri vseh trgovcih. Trgovci naj jo naročajo naravnost v Kollinski tovarni v Ljubljani.

Splošna draginja, ki je nastala vsled vojske, je znatno povišala tudi cene papirja. »Slovenska Straža« pa kljub temu prodaja svoj papir po starih cenah, dokler ga je še kaj v zalogi. Zato priporočamo vsem uradom in trgovcem, naj hite z naročili. Na razpolago je še različne vrste konceptni, pisarniški, pisemski papir, dalje papir za pisalni stroj ter pivnik. Ne zamudite ugodne prilike. Pišite takoj po vzorce papirja na pisarno »Slovenske Straže« v Ljubljani.

Opaza se, da vžigalic v korist obmejnim Slovincem ne gre več toliko kot prej. Dolžnost vsakega prijatelja »Slovenske Straže« je, da rabi izključno le te vžigalice. Zahtevajte jih po vseh trafikah in prodajalnah. Na debelo se naročajo pri tvrdki C. Menardi v Ljubljani.

Naše gospodinjice tožijo, da jim kruh iz sedanje moke noče tako vzhajati, kot bi želele. Veliko je temu vzrok, kakšne so drože. Če hočeš jesti tudi v sedanjih časih dober kruh, se obrni na tovarno drož Jos. Košmerlj v Ljubljani. Tu boš dobil izvrstno blago in videl boš, da bo kruh dober. Poleg tega pa imajo te drože tudi to prednost, da se prodajajo v korist »Slovenske Straže«.

Naša zemlja.

Na naši zemlji stoje danes krdela raznih avstrijskih in ogrskih narodov. Občudujejo našo zemljo, opazujejo naše domove, slike naših gora pošiljajo po širni državi svojim znancom. V njih dušah pa nastajajo naše kretnje, naše sege, naše obnašanje, imenovana inteligentnost, to je posebnost celega naroda. Kaka je sodba? Tu in tam sem že slišal laskave pohvale in občudovanje o umnosti v kmetijstvu, o skromnosti in izobraženosti, ki vlada med našim narodom. Splošna sodba bo pač ugodna za naše ljudstvo. Svoj napredek tudi sedaj, ko zjednačuje druge narode, naše ljudstvo samo spozna in je zato zavestno. Prav je! Naš narod je šel vkljub silnim zaprekam naprej v vsakem oziru, in sicer bolj naprej, ko drugi, ki so imeli vse temeljne pogoje in pripomočke. O tem smo mi danes popolnoma prepričani. — Naše ljudstvo sprejema s isto naklonjenostjo vse, bodisi Ogrce, Čehe, Nemce, Slovake, Hrvatke, Poljake, Rusine. Nobene razlike, vsi gredo v skupni boj — za skupno rast, — zato vsem enako čast. Slovensko ljudstvo je že po naravi pravnočutno. — zato tako ravna.

Pričali bodo, da je to ljudstvo globoko narodno, da ljubi svoj jezik, ljubi svojo zemljo, se zanj trudi, na nji živi in umrje rado, udano cesarju in državi. In pri tem ne sovraži tujca kot gosta, ne sovraži tuje narodnosti. Na svoji zemlji hoče pa živeti in se razvijati svobodno in neovirano. Pravnočutno je naše ljudstvo —

vsakemu svoje da, a tudi svoje zahteva. Hrabre zmage, oziroma zmagovalce brez razlike narodnosti pozdravlja cesarska zastava in trobojnica ob slovesnosti; zastava naša je del našega narodnega telesa, tedaj nam sveta. In kaj bodo videli še narodi? Razun silno lepih in rodovitnih dolin in nebotičnih gora — tudi občutno pomanjkanje urejanih voda, pomanjkanje prometnih zvez, cest, železnic, pomanjkanje vodovodov, pomanjkanje luči. Ljudstvo je razumno in ve ceniti vse te pripomočke do blagostanja, a zmore jih ne. To bodo videli in ponesli bodo ob svoji vrnitvi misel: država mora podpreti in omogočiti tudi na jugu svojemu zvestemu ljudstvu pot do plodonosnega napredka. Še nekaj vidimo mi, vidi naše ljudstvo. Ni v Avstriji en narod, niso samo Ogrci in Nemci, ampak številno prevladujejo drugi narodi slovenski. Ne moremo verjeti raznim statistikam o narodnosti, ki so bile do sedaj — armada nam daje drugo mero. — Da bi se tudi po vojni našli vsi narodi monarhije v skupnem delu, vsak vsakemu pustil svoje, dal mu tudi nazaj, kar mu je vzel — pa bi se razumeli. Pravičnost je podlaga! Le na tej podlagi lahko delamo skupaj — v blagi tekmi, vsak za svoj narod, v monarhiji. To je mogoče!

Meslo barak v Gmündu — novo bivališče naših beguncev.

Poroča dr. Jos. Ličan, profesor bogoslovja iz Gorice.

Napovedana koncentracija slovenskih beguncev iz Nižje-Avstrijskega in Ogrskega v Gmündu je že v polnem teku. Da uredim po naročilu svojega nadškofa dušno pastirstvo beguncev v novih okoliščinah, podal sem se z Dunaja v Gmünd, ki leži skoro ob češki meji na Nižje-Avstrijskem. Po Franc Jožefovi železnici sem se odpeljal v 160 km oddaljeno mesto, ki šteje nad 10.000 lastnih prebivalcev nemške narodnosti. Medpotoma sem imel priliko občudovati kolosalen most čez Donavo pri Tullnu in pri Sigmundsherberge velikansko taborišče barak, kjer je za visoko in močno žično ograjo zastraženih nad 70.000 ruskih ujetnikov. Ko izstopim v Gmündu, naletel sem kmalu na slovenske begunce — Doberdobce, ki so obžalovali, da se jih je prenestilo v barake in se jih ni pustilo na prejšnjih bivališčih pri kmetih, kjer se jim je razmeroma dobro godilo. — Splošno sem opazil, da so bili begunci na Nižje-Avstrijskem bolj zadovoljni z domačim prebivalstvom dežele kakor oni na severnem Moravskem.

Legja begunskega taborišča.

Četrte ure od kolodvora se nahaja razsežno taborišče barak, namenjeno prvotno ukrajinskim beguncem, in sedaj, ko se ti vračajo v Galicijo, našim Slovincem. Na veliki 54.000 m² obsegajoči planjavi je v najlepšem redu postavljenih 144 lesenih barak. Prostor je na južni strani obrobjen z bogatim smrekovim gozdom in na zahodni z velikimi ribnjaki. Barake so dozidali meseca februarja, nove oddelke še vedno izdeljujejo. Sedaj biva lahko v izgotovljenih barakah nad 61.000 oseb. Tudi to taborišče je ograjeno z žico in z vojaštvom zastraženo. Nihče ne sme brez posebnega pismenega dovoljenja zapustiti barak. S tem ukrepom se hoče zabraniti, da se morebitne boleznj iz barak ne raznesejo v mesto in v druge kraje. — Taborišče ima lastno orožništvo in vojaško kompanijo za stražo.

Razpredelba taborišča.

Sredi taborišča vodi široka asfalturna cesta, ki deli na eni strani barake za stanovanje, na drugi strani sanitetne naprave. Poleg te ceste vodi mal tir, ki je združen z železniškim kolodvorom za prevažanje živil itd, iz postaje. Izmed 144 barak je določenih za prenočišče 126, 18 barak za nadzorovanje novo došli beguncev, da se ne bi zanesla v barake kaka nalezljiva bolezen. Vse novo došle osebe in njih blago razkužijo in vsi se morajo skopati v prostornem kopalšču barak.

Ogledal sem si barake od znotraj in videl, da imajo vse električno razsvetljavo, v vsaki je tudi po ena ali več velikih železnih peči in pa majhen štedilnik za privatno rabo beguncev. Hrana se pa kuha za vse begunce v posebni kuhinjski baraki, in sicer po osem spalnih barak ima eno kuhinjsko barako. V spalnih barakah je prostora za 200 do 250 oseb. Ležišča so iz desk pribita ob stenah na levo in desno, poleg tega je še ena velika podolgasta štelaza po sredi barake. Na tej štelazi so ležišča v dveh vrstah: pri tleh in pa zgorej v višini 2 metrov. Spalne barake slone na stebrih, leseni pod je dvignjen od tal skoro 1 meter. Stene so iz dvojnih lesenih plošč, tudi okna so dvojna.

Razen teh barak s skupnimi ležišči je še 8 barak z malimi stanovanji, t. j. s kuhinj in sobo. Te barake imenujemo »nobel« ali »luksus«-barake in se razločujejo od skupnih v tem, da so znotraj s posebnim papirjem prevlečene ali tapecirane. Vsaka sobica ima po eno okno,

ima svojo električno svetilko in majhno železno peč. Dve baraki imajo le posamezne sobe brez kuhinje in so namenjene učiteljem, uradnikom barak in duhovnikom. — Do 15. septembra je bilo v barakah že 53.000 beguncev.

Cerkev v barakah.

Sredi taborišča se dviga na prostornem trgu lesena cerkev, ki se od drugih barak razlikuje po svoji višini in zvniku.

Notranja oprema cerkve je sestavljena za grško-katoliško bogoslužje v slovenskem jeziku, ki je v navadi pri Ukrajincih. Glavni oltar — posvečen presv. Srcu Jezusovemu — z Najsvetejšim je skrit za leseno, spredaj okrašeno steno (»Ikostas«), ki ima trojna vrata. Glavna vrata sme odpreti le svečenik in sicer strogo po liturgičnih predpisih med službo božjo. Stranska oltarja sta posvečena prebl. Devici Mariji in sv. Jozafatu. V cerkvi je prostora za 2500 ljudi. Občudovali smo veliko poniznost in pobožnost tukajšnjih ukrajinskih beguncev. Zunaj cerkve lepo pozdravljajo duhovnika in druge s krasnim klicem: »Slava Isusu!« z odgovorom: »Slava na vekel!« Se preden cerkev zjutraj odpro, se vidi cele gruče ukrajinskih vernikov klečati s povzdignjenimi rokami pred cerkvijo, ki napol glasno pobožno molijo. Ko vstopijo v cerkev, poljubi vsak sv. razpelu pri vhodu, se obrne proti tabernaklju, se globoko prikloni in se z desnico dotakne tal in potem prekriža, dočim mi pred Najsvetejšim poklekujemo. Pri molitvi drže večkrat visoko dvignjene razprostrate roke. — Pri sv. maši po iztočnem obredu je ljudstvo v temem stiku z duhovnikom, deloma poje, deloma moli. Pogosto se sliši vzklíc: »Aleluja, slava Tebi, Bože! Gospodin pomiluj!« Kakor znano, rabi iztočna katoliška cerkev za daritev sv. maše okvašen kruh v štirioglati obliki, tudi za sv. obhajilo vernikov se rabijo majhne posvečene kocke.

V tej cerkvi smo imeli Slovenci prošlo nedeljo prvikat svojo službo božjo. Zjutraj pri sv. maši je imel slovenski govor č. g. Ciril Vuga, kurat iz Podgore, popoldne podpisani. Sv. mašo je tudi imel č. g. Jos. Kos, vikar iz Brestovice. Sedaj smo torej tu v barakah trije slovenski duhovniki, vseh Slovencev je došlo nad 5000, v kratkem pride še 12.000 Slovencev (med temi mnogo Hrvatov) z Ogrskega in nekaj tisoč z Nižje-Avstrijskega, tako da bo naša naselbina štela nad 20.000 Slovencev.

Šola in izobrazbeno delo.

Poleg cerkve je postavljena prostorna šola, pred katero je lepo urejen vrt in velik slavolok z napisom: »Mladina naša bodočnost«, in sicer v ukrajinskem in nemškem jeziku. Sploh so vsi napisi dvojezični. Šolsko poslopje je zelo prostorno, značno in svetlo. Lansko leto je tu poučevalo 25 učiteljskih moči. Pouk se je vršil v 20 razredih za 1600 otrok, pa tudi za odrasle analfabete (917). V šoli so tudi obrtni, gospodinjstvi in trgovski tečaji. Poučevali so od vlade nastavljeni strokovnjaki. K nadaljevalnim tečajem smemo šteti velike delavnice, kjer se vežbajo delavske moči in izgotovljali vse potrebščine beguncev. Pod vodstvom strokovnjakov stoje tri velike delavnice za čevljarstvo, krojaško, mizarstvo, ključavničarsko obrt. Veliko vajencev je dobilo tu spričevalo usposobljenosti. — Za ženske se nahaja oddelek za šivanje, za umetno pletenje, za dela iz umetnih biserov itd. Za Slovence namerava oskrbnistvo barak odpreti strokovno šolo za klekanje čipk in za izdelovanje papirnih ovojev, vrečic itd.

Iz vsega se vidi resna volja oskrbnistva, da pripravi beguncem kolikor mogoče prijetno in koristno bivanje v tem prognanstvu. Za prirejanje zabav so zgradili posebno gledališče, ki je stalo 8000 K, in pa »Kino« z vsakdanjimi predstavami. V nedeljo popoldne so Ukrajinci priredili lep koncert z narodnim petjem in godbo.

Pohvalno je treba omeniti ukrajinsko inteligenco, ki se žrtvuje tu za svoje domačine, zlasti duhovnike in učitelje. Vsi uradniki skoro so vzeti iz ukrajinskih krogov. Mnogo ukrajinskih dijakov je zaposlenih v nadzorstvu barak, pri sanitetnih napravah in pri oskrbnistvu. — Za nas Slovence nastane potreba, da naprosimo tudi za lastne slovenske uradnike, katere mora vlada primerno remunerirati. Naj bi se iz krogov naše inteligence našlo jih mnogo, ki bi imeli pogum posnemati Ukrajince!

V privatnem občevanju z inteligenco smo veliko zanimivosti zvedeli, zlasti glede njihovega razmerja do Poljakov.

Preživljanje beguncev.

Za begunce, kakor omenjeno, se kuha v skupnih kuhinjah, kjer pa pomagajo domače ženske. Enkrat na teden, ob nedeljah, dobijo tudi goveje meso, drugače obstoja njih hrana iz rastlinskih in močnih jedil. Prve dni ni nič kaj dišala našim beguncem hrana, napravljena po tujem načinu. Vendar se je obljubilo in deloma preiskrbelo, da se jim pripravijo jedi »po našem okusu«.

Skupno preživljanje oskrbuje pod nadzorstvom oskrbnistva barak znana židovska tvrdka Grohe iz Mödlinga. Obžalo-

vati je, da ni mogoče dobiti kravjega mleka za begunce, katero se bolj otrokom rezervira, drugi dobivajo — umetno mleko. Kruh se mesi in peče v posebni baraki, kjer opravljajo vse delo stroji z električnim obratom. V tej pekarni se speče na dan do 9000 kg kruha. V barakah seve ne poznajo krušnih znamk. Za shrambo živil služijo velika lesena skladišča. Poleg tega je v barakah posebna klavnica, hlevi za prešiče, krave, kurniki za gosi, kuretnino itd.

Uradniki in begunska inteligenca, katere tu ne manjka, dobe postrežbo v lepi restavraciji, ki je z vsem modernim komfortom opremljena. Človeku se niti ne zdi, da sedi pri mizi v leseni baraki. Postrežba je dobra in poceni. Pri restavraciji je tudi kavarna. Razen tega ima naš tabor svojo trafiko, štacuno z vsakovrstnimi potrebščinami, lastno pošto, svojo požarno brambo z visokim opazovalnim zvonikom, svojo posredovalnico za dela itd.

Pitna voda je iz gmündskega vodovoda. Na sredi vsake ulice barak se nahaja poseben vodnjak in hidrant. Preskrbljeno je tudi za kanalizacijo. Pri kopalšču je perilnica na prostem, kjer so postavljena številna korita iz betona. Tu perejo pridno ženske in razobešajo po žični ograji perilo, ki napravi od daleč vsled raznovrstnih barv prav zanimiv vtis.

Zdravstvene naprave.

Na ločenem prostoru je zgrajenih 12 barak-bolnišnic, v katerih je šest oddelkov za notranje bolezni, kirurški oddelek, oddelek za otroke. Štiri bolnišnice so za nalezljive bolezni in štiri za sumljivo obolenje. V bolnišnicah je prostora za 1500 oseb. Bolnišnico vodi okrajni zdravnik iz Gmünda, ki mu asistirajo nekateri drugi zdravniki, potem 21 medicincev in medicink ter okoli 40 strežnic. V tem oddelku je osem ambulatorijev in ena lekarna.

Taborišče ima tudi lastno pokopališče, ki krije marsikako žrtev svetovne vojske.

Življenje v taborišču.

Ko človek vstopi v taborišče, zdi se mu, da je prišel na velik semenj. Vse ulice med barakami so polne beguncev, zlasti pa glavna ulica pred oskrbništvom in cerkvijo. Tu je pravi »živ žav«. V pestrih, večkrat v čudnih narodnih oblačilih hodijo Ukrajinci gori pa doli, med katerimi se uprav skrivajo naši Slovenci. Pred cerkvijo in pred oskrbništvom postajajo zvečer v raznih gruclah in razpravljajo o svojih dnevnih dogodkih, velike električne obločnice pa razsvetljuje cel prostor, katerega smo nadeli ime »naš prater«. Skoro bi rekel, da se tudi tu pojavljajo prizori velikega mesta. — Čez dan seveda ne manjka beguncem dela za snaženje barak, čiščenje obleke, za pripravljane raznih potrebščin v delavnicah. — Zlasti se pa radi naši Slovenci po kosilu postavijo na sonce, da se ogrejejo v teh mrzlih krajih. Zima tu že nastopa. Prošli teden so že imeli jutraj dve stopinji mraza. Ah, tako radi bi prišli naši Slovenci v bolj južne, toplejše kraje, ker se bojijo, da bo tu zahtevala zima veliko žrtev. Ukrajinci so nekoliko bolj vajeni mraza. Imajo pa tudi prav tople kožuhe. Le nekateri izmed njih so tako utrjeni, da sploh ne marajo v barake. Zanje je na prostem določen prostor, kjer pri svojih konjih, ali v šotorih na vozeh prenočujejo.

H koncu tega opisa naj omenim, da s posebno vneto skrbjo za begunce voditelj barak, ministr svetnik dr. pl. Czapka in tajnik dr. Bilinski, ki je zelo priljubljen pri Ukrajincih.

Umevno, da imajo begunci še razne želje, ki jih žal ni mogoče uresničiti. Pripraviti se morajo na razne neizogibne žrtve. Pri vsem trpljenju jih pa veseli, da imajo v svoji sredi domače duhovnike, katerim zamorejo potožiti svoje gorje, da imajo zraven cerkev z Najsvetejšim, kjer zajemajo potrebno tolažbo in moč! —

Priporoča se:

Pleteršnik: Slovensko-nemški slovar. V dveh delih. Nevezan 16 K.

Cigale: Nemško-slovenski slovar. V dveh delih. Nevezan 4 K.

Dobiva se po vseh knjigarnah in pri kn.-šk. ordinariatu v Ljubljani.

Mestni pogrebni zavod

v Ljubljani, Prečna ulica šte. 2, II. nadstr.

priraja pogrebe v Ljubljani in na deželi, od najpriprostejše do najelegantnejše vrste v odprtih in zaprtih steklenih vozovih.

Bogata zaloga k pogrebni stroki spadajočih potrebščin, kakor: kovinastih krst, kovinskih vložkov, vseh vrst lesenih krst, čevljev, vencev, umetnih cvetic, mrljiških oblek, ročnih križcev itd. itd.

Izorušnje ekshumacije in prepeljave mrličev iz Ljubljane na vse strani in obratno.

Posebno se priporoča za prepeljave na raznih krajih avstro-ogrške pokopanih padlih junakov ter preskrbi vse za to potrebne predpriprave in oblastvena dovoljenja in daje vsa tozadevna pojasnila brezplačno.

Navtateljstvo mastnega pogrebne zavoda v Ljubljani, Prečna ulica 2, II. nadstr.

PFÄFF
šivalni stroji

so edino najboljši na svetu!

Za cenj. obisk in naročila se priporoča

IGN. VOK, special. trgovina
šivalnih strojev in koles,
Ljubljana, Sočna ulica 7.

Kmetovalcem in posestnikom!

Vsled velike zaloge oddajam po znižanih cenah

cementne strešnike

brez zareze in z zarezo tudi v podolgasti obliki, ki prekaša po svoji trpežnosti vsako drugo opeko in se zanjo prevzame vsako garancijo.

Tovarna cementnin Ivan Jelačin
v Ljubljani.

Kranjska deželna banka

Deželni dvorec v Ljubljani - vhod: Gosposka ulica.

Sprejema vloge na litanilne knjižice in jih obrestuje po 4 1/2 % vloge v tekočem računu po dogovoru od dneva vloge do dviga. Zalaga vadije in kavcije za podjetnike in obrtnike. Daje posojila proti vknjižbi in na amortizacijo. Izvršuje druge bančne posle in priporoča v nakup svoje pupilarno varne 4 1/2 % tne zastavne liste in komunalne zadolžnice z imensko vrednostjo kosov po 100, 200, 1000, 2000 in 10.000 kron. Ti vrednostni papirji zajamčijo vsled ugodne nabavne cene skoro petodstotno obrestovanje in so najpripravniji za različne ustanove, fidejkomisne in kuratelne mase kakor tudi vojaške ženitvene kavcije. Obrestni kuponi so p.ačljivi 1. januarja in 1. julija vsakega leta.

Po bančnih pravilih jamči za vse posle, vloge in vrednostne papirje Kranjske deželne banke dežela Kranjska.

Ako pridete v Ljubljano, oglejte si lepe predstave v prvovrstnem kinematograficnem gledališču:

Kino Central

v deželnem gledališču.

!! Vedno zanimiv spored !!

Predstave se vrše:

V delavnikih ob 4. in 1/2 8. uri popoldne, ob 7. in 1/2 9. uri zvečer.

V nedeljah in praznikih ob 1/2 11. dop., 3., 1/2 5., 6., 1/2 8. in 9. uri zvečer.

Več lepaki po ljubljanskih vogalih.

Katol. Bukvarna v Ljubljani.

Varčna kuharica. Zbirka navodil za pripravo okusnih in tečnih jedil s skromnimi sredstvi. Za slabe in dobre čase sestavila v vojnem letu 1915. M. R. Cena K 1-20, v platno vezana K 1-80. Knjiga ima prav posebne vrline, ki so obrazložene v predgovoru, in uči naše gospodinjice, kako pripravijo z malimi sredstvi najokusnejša jedila, katere lahko postavijo na vsako imenitno mizo. Knjiga, po kateri naše gospodinjice prav pridno segajo, bo veliko pripomogla k blagostanju slovenskega naroda.

Slovenski zemljevid Evrope. Merilo 1:4000000. Cena K 2-40, nalepljen na platno s palicami K 6-50, nalepljen na platno in zložljiv v žepno obliko K 6-—. Ta zemljevid v slovenskem jeziku presega po svoji veliki natančnosti, razvrstitvi in preglednosti vse druge zemljevide in nudi za mal denar najlepši pregled. Velikost znaša 115 x 86 cm.

Kleinmayr: Italijanščina za Slovence. Slovnica in razgovori za samouke. Druga predelana izdaja K 1-20.

Dr. Valjavec: Laško-slovenski slovar. Nad 40.000 besed z bogato frazeologijo in kratkim imenikom krstnih in zemljepisnih imen. Vez. K 4-50.

Slovar je jezikovno in tehnično na višku. Kljub svoji obširnosti ima pa prav priročno žepno obliko.

Iskravec: Slovensko-italijanski slovar. Vez. K 3-—. Slovar obsega 543 strani, bogat besedni zaklad in ima prav priročno žepno obliko.

Ostanki novega blaga za obleke, izgotovljeno perilo in najnovejše rute so došle na zalogo.

Ostanki se prodajajo vsako sredo in soboto za skoro polovične cene na zalogi pri podjetju „HERMES“ bratov Volčak v Ljubljani, v Selenburgovi ulici šte. 5 v prvem nadstropju, nasproti glavne pošte.

Ostanki pošiljamo s pošto vsak dan takoj, ko dobimo naročilo.

Naslov za pisma zadostuje:

Podjetje „Hermes“ Ljubljana
Selenburgova ulica št. 5/G.

Zahtevajte cenik od ostankov, perila in rut.

Priporočamo turdko

Maček & Ko.

z zgotovljeno obleko za gospode, dečke in otroke

Ljubljana

Franca Jožefa cesta 3.

GORČEVA

KOLESA PRIZNANO NAJBOLEJŠA SEDANJOSTI X

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TEREZIJE CESTA ŠT. 14 NOVI SVET NASPROTI KOLIZEJA ZAHTEVAJTE PRVI SLOV. CENIK BREZPLAČNO

Velika zaloga ženskih ročnih del in zra-ven spadajočih potrebščin.

F. Meršol

Ljubljana, Mestni trg šte. 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom. Velika izbira vezenin, čipk, rokavic, nogavic, otroške obleke in perila, robcev, volne, bombaža, umetnih cvetic itd.

Predtiskanje in vezanje monogramov na roko in s strojem (tamburrianje).

J. KOPAC

svečar
(v GORICI) začasno v Ljubljani

Sodnijska ulica št. 7, I. nadstropje,

priporoča prečastitim cerkvenim oskrbništvom, kakor tudi vsem
p. n. gospodom trgovcem svoje

čebelno-voščene sveče

zvitke, sveče za pogrebe in božična drevesca,
kadilo, stekla in stenje za večno luč, ampole itd.

Ne pustite otrok samih, da se požari omejijo!

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta št. 17.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med
časom gradnje; 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in emako;
3. vse poljske pridelke, lita in krma; 4. zvonove proti prelomu; 5. sprejema tudi zavarovanja na
življenje, oziroma doživetje in druge kombinacije in proti neugodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor
tudi posamezne osebe za delno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi delni odbor
kranjski podružnico.

Varnostni zaklad in udnine, ki so znašale l. 1912. K 673-350-17, so poskožile koncem l. 1913. na
K 736.147-17. Todaj čim večje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tem bolj bo rasel zaklad.

Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjenstvo v Celju in na Proseku kakor
tudi po vseh straneh nastavljeni poverjeniki. Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Ne pustite otrok samih, da se požari omejijo!

Cene brez konkurence!

Solidna domača tvirka!

Luka Vilhar, Ljubljana
urar in trgovec
Kopitarjeva ulica, tik Katol. tiskarne.

Usakovrstne slamnike

priporoča gg. trgovcem
in slavnemu občinstvu

FR. CERAR, tovarna slamnikov

v Slobu, pošta Domžale pri Ljubljani.

Cene primerno nizke.

Tovarna oljnatih barv, laka
in firneža

BRATA EBERL

LJUBLJANA

Miklošičeva cesta 4, nasproti hotela Union.

Električna sila.

Ustanovljeno 1842.

Telefon št. 154.

Najboljša kosa

se dobi samo

v prvi gorenjski
razpošiljalnici

Ivan Savnik, Kranj - Gorenjsko

Gorenjska kosa	65	70	75	80 cm
za katero se garantira	6 1/2	7	7 1/2	8 pesti
stane samo . . . . . kron	2.-	2.20	2.40	2.60

Kdor naroči 10 kosov skupaj, jih dobi poštine prosto. — Zahtevajte
krasni ilustrirani cenik zastoj.

Pri zgradbah in projektovanjih

svetujemo slav. občinstvu, prečastiti
duhovščini in drugim zadevnim kor-
poracijam, naj se tozadevno obra-
čajo na solidno in znano stavb. tvrdko

IVAN OGRIN

Ljubljana, Grubarjevo nabrežje št. 8

Prvo ljubljansko delavsko konzumno dru-
štvo kupuje vse v gospodinjstvu potrebne
predmete, živila vsake
vrste ter poljske pridelke

Ponudbe na naš naslov Kongresni trg št. 2.

Gospodarska zveza v Ljubljani.

Zaloga poljedelskih strojev iz najsolid-
nejših avstrijskih tovarn.

Nakupuje in prodaja vse poljske
pridelke.

Velika zaloga pristnega vina.

Prodaja močna krmila in otrobe.

Vnovčevalnica za živino
posreduje pri nakupu in prodaji plemenske
in klavne živine.

Ljudska posojilnica

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta 6, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela UNION za franč. cerkvijo

Slanje vlog čez 22 milijonov kron sprejema hranilne vloge in vloge v teko-
čem računu, za katere jamčijo ne samo zadrugniki, temveč tudi
cela dežela Kranjska Stanje vlog čez 22 milijonov kron

in jih obre-
stuje po **4 3/4 %** brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih
vloženih 100 K čistih obresti 4.75 kron na leto. — Za
nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Peter Kozina & Co.

Tovarna čevljev v Trziču
na Gorenjskem

Prodaja svoje lastne izdelke
na debelo in drobno

v Ljubljani, Breg nasproti sv. Jakoba mostu.
Vojaški čevlji za moštvo in častnike se dobe v vsaki množini.

